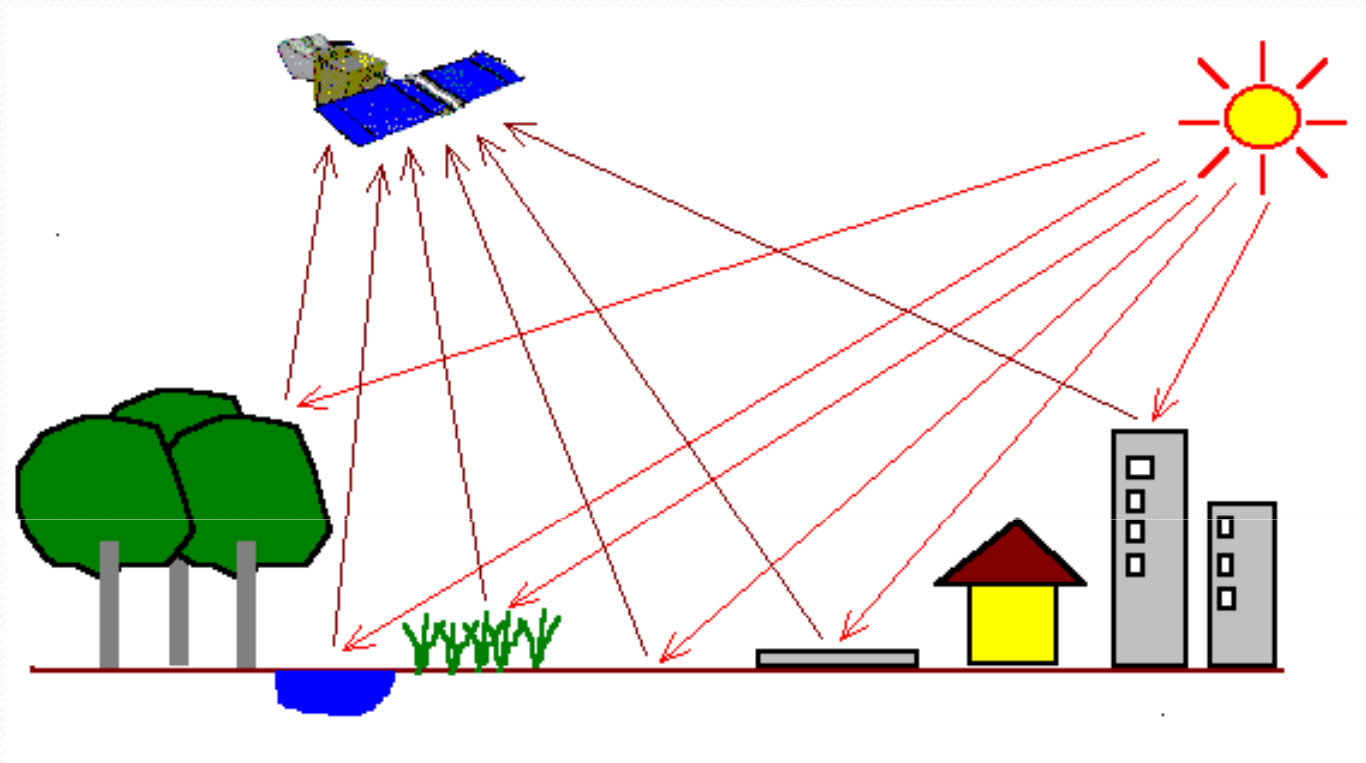

Dálkový průzkum země v optické části spektra

Pasivní zaznamenávání odraženého slunečního záření

Charakteristika I.

- **Zahrnuje viditelné, blízké a střední IČ vlnové délky – od 0,4 do 3,0 mikrometrů**
- **Snímání je nejvíce závislé na podmínkách počasí (snímání „vadí“ oblačnost, nelze snímat v noci)**
- **Snímky se vyznačují nejlepší prostorovou rozlišovací schopností.**
- **U nekonvenčních metod dnes již prostorové rozlišení lepší než 1 m (IKONOS 1 m pixel, QuickBird – 0,65 m pixel, WorldView3 – 0,31 m - Pan).**

Charakteristika II.

- **Systémy pracují ve dvou režimech - PAN, MS**
- **PAN – panchromatický režim – výsledkem je snímek v odstínech šedi, nejlepší prostorové rozlišení**
- **MS – multispektrální režim – několik snímků, které lze kombinovat do barevných syntéz, menší prostorové rozlišení**
- **Propracovaná teorie spektrálního chování objektů umožňuje použití automatických metod rozpoznávání objektů – klasifikaci**
- **V IČ oblasti spektra tato teorie umožňuje rozpoznávat druhy povrchů či jevy a procesy, které jsou „neozbrojeným“ okem nepostižitelné.**

Hlavní oblasti aplikací

- **Produkce tematických map: mapování druhů povrchů, studium vegetace – lesnictví a zemědělství, cílené zemědělské hospodaření (precision farming), ochrana ŽP, geologie a geomorfologie, ...**
- **Produkce topografických map: družice - od měřítka 1: 10 000 – územní plánování, urbánní studie, rozvoj měst.**
- **Tvorba modelů terénu fotogrammetrickými postupy**
- **Nedílná součást tematických vrstev GIS (analýza, modelování)**

Příklady využití

Aplikace v oblasti geologie a geomorfologie

- **Dokumentace sesuvů a výsypek (SHR)**
- **Dokumentace geologických zlomů na zemském povrchu**
- **Tvorba výškových modelů terénu z obrazových záznamů**

Změny v krajině v důsledku těžby uranové rudy archívni letecké snímky

1953

1991

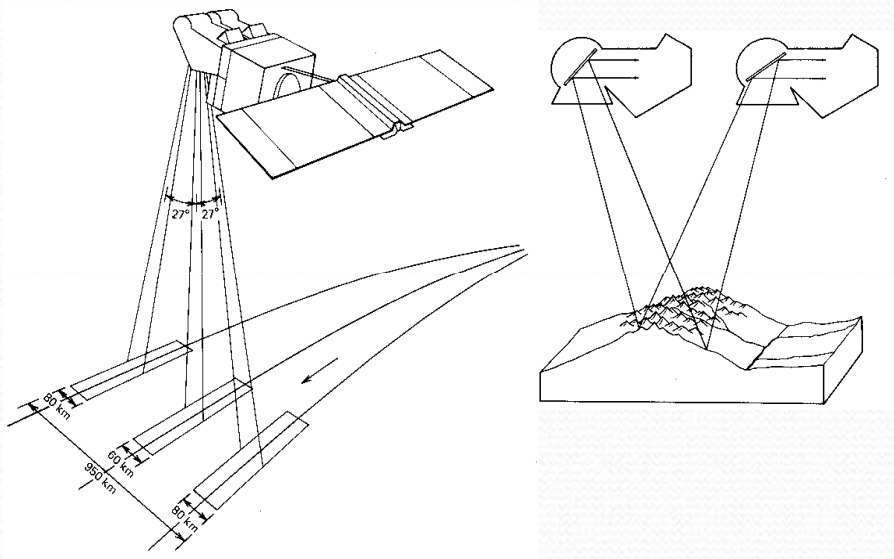

2010

Tvorba výškových modelů terénu z obrazových záznamů

vytváření stereoskopických dvojic snímků

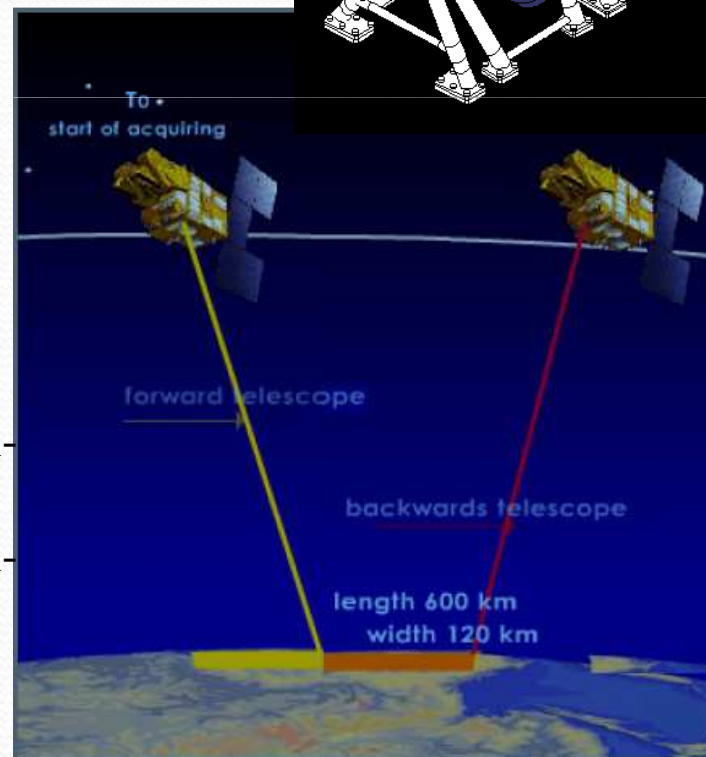
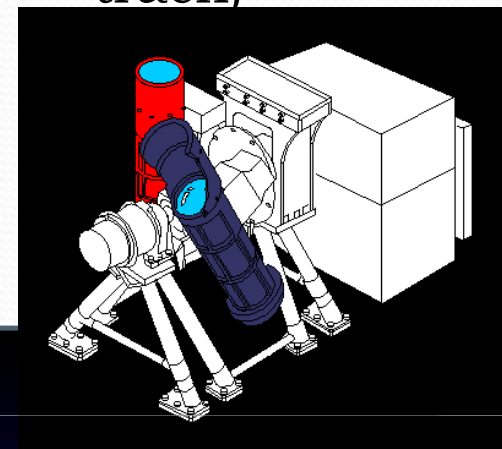
SPOT - stereopár vytvořený ze dvou
sousedních drah , skener HRS (across track)

<http://www.gisat.cz/content/cz/produkty/digitalni-model-terenu/spot-3d>

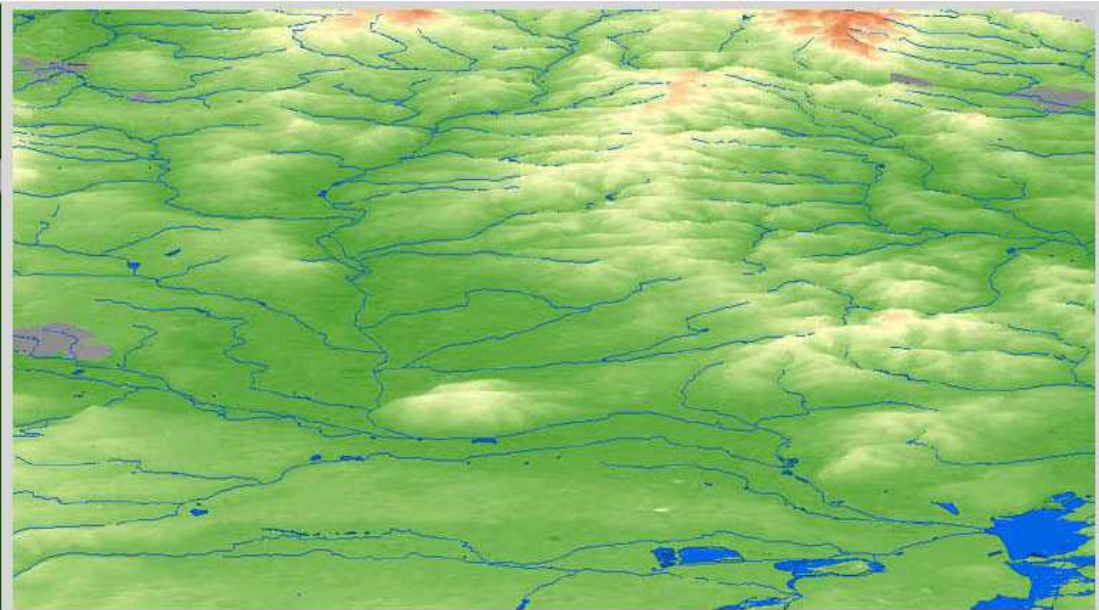
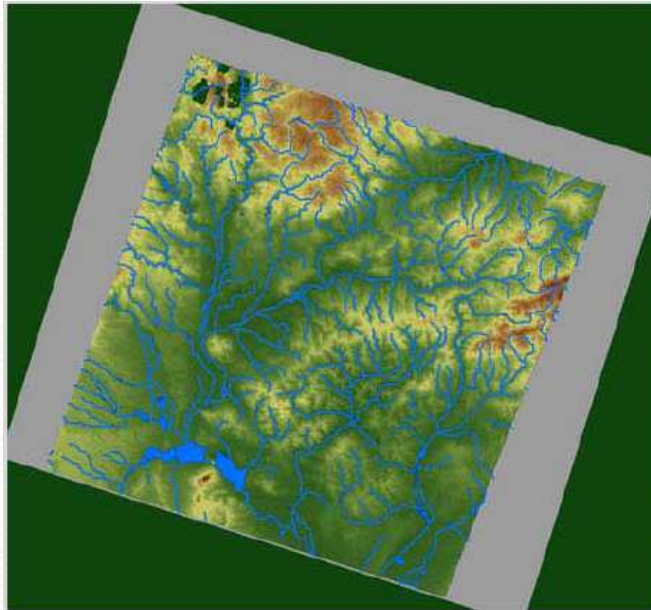
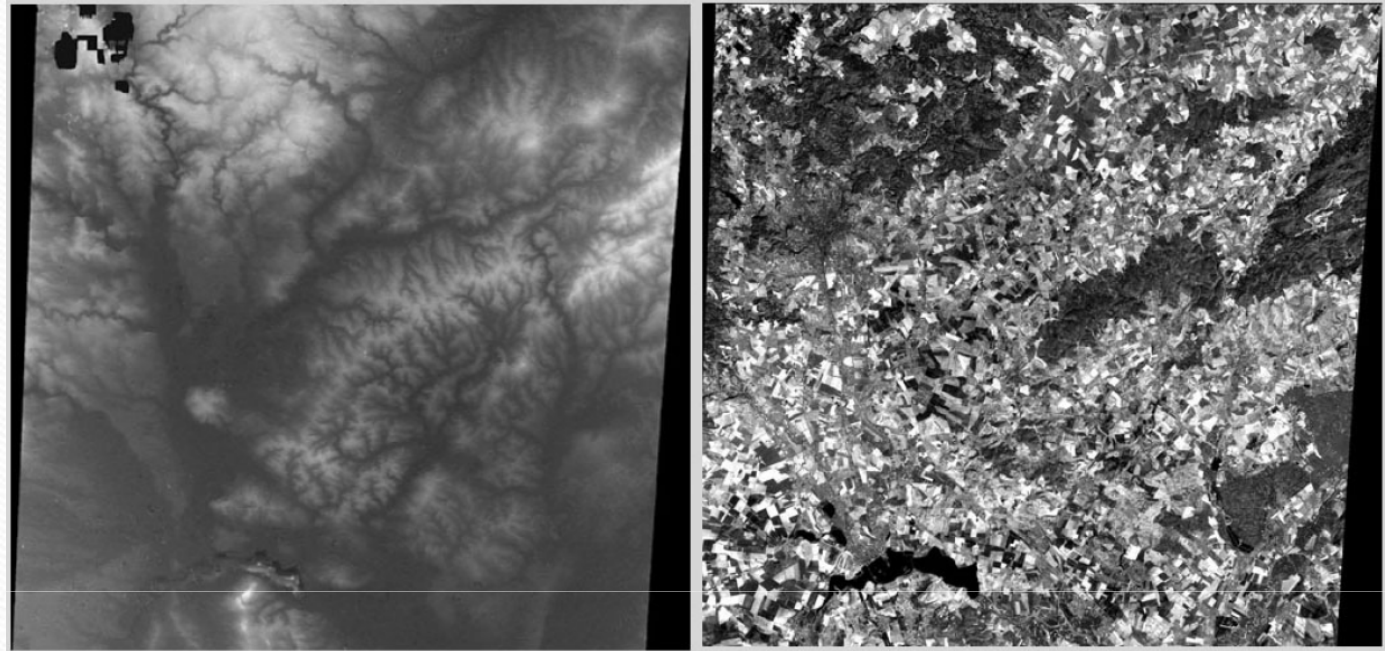
<http://www.gisat.cz/content/cz/produkty/digitalni-model-terenu/aster-gdem>

Terra (ASTER) –
stereopár vytvořený při
jednom přeletu (along
track)

Tvorba výškových modelů terénu – ASTER (družice TERRA)

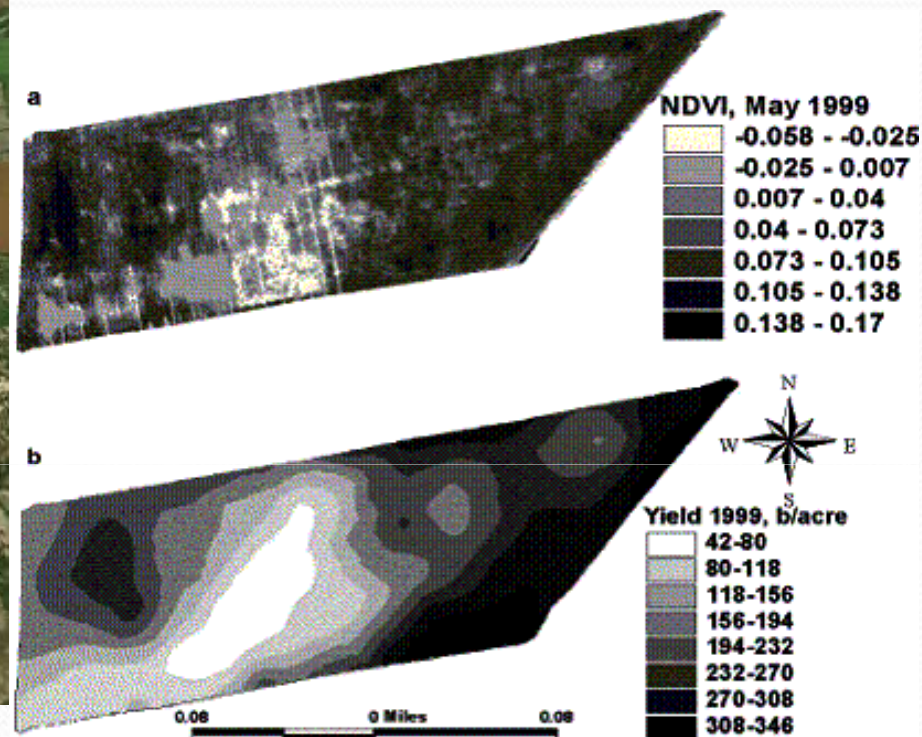

Aplikace v oblasti zemědělství

- **Určování stavu zamokření zemědělské půdy**
- **Dokumentace vymrzání ozimů a ovocných sadů**
- **Odhady výnosu vybraných zemědělských plodin (cukrové řepy)**
- **Identifikace starých melioračních řádů**
- **Hodnocení vzešlosti chmele na chmelnicích (Žatecko)**
- **Monitoring erozního poškození půd a projevů eroze**

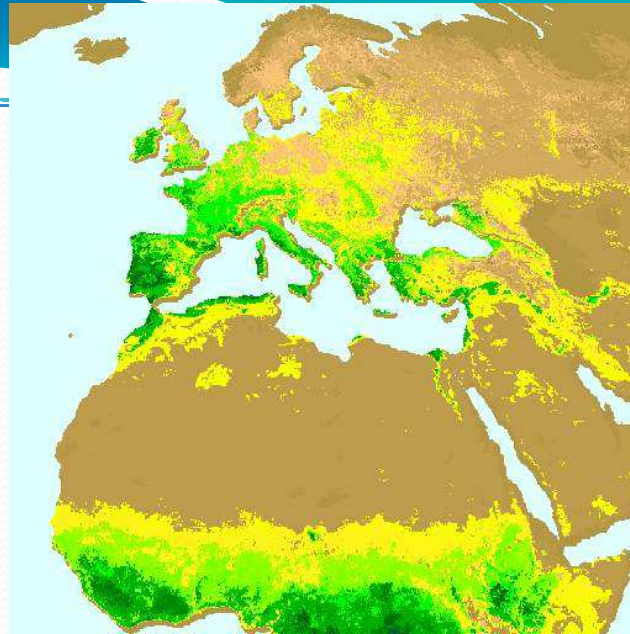
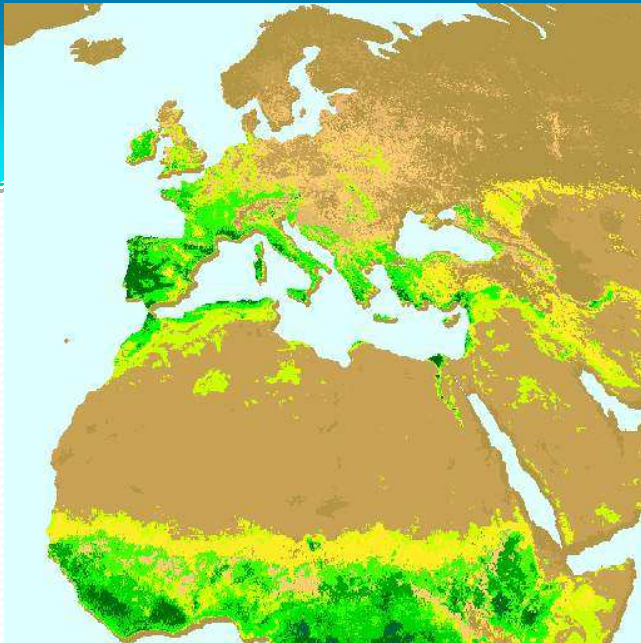

Mapování kondice vegetace Index listové plochy (LAI), jeden z vegetačních biofyzikálních parametrů (červená barva - nejnižší hodnota, modrá barva - nejvyšší hodnota indexu). Zdroj: Projekt AQUAPATH-SOIL.

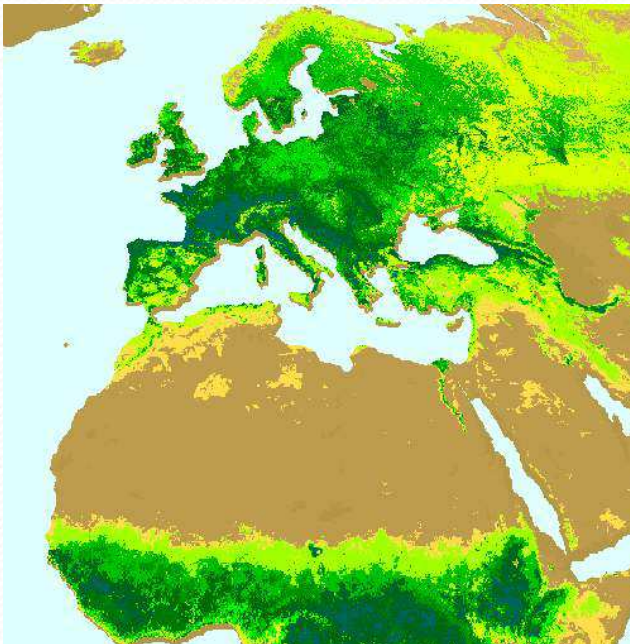
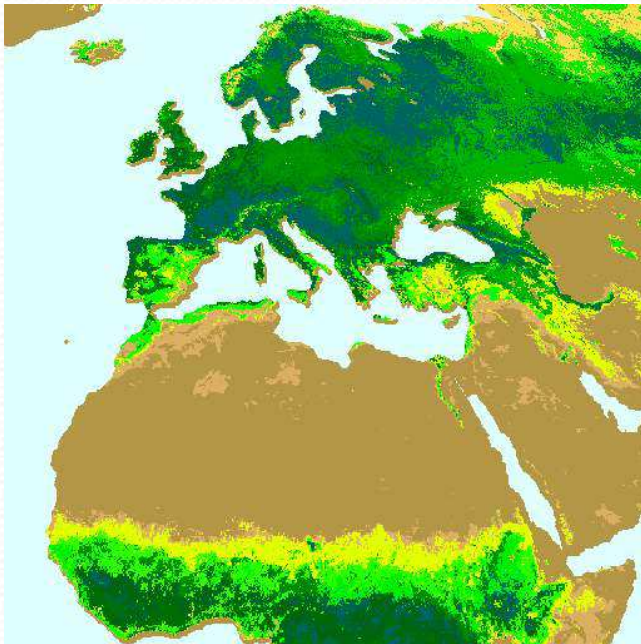

Modely odhadu výnosů zemědělských plodin

Precizní (cílené zemědělství)

**Mapování
vegetace v
globálním a
regionálním
měřítku**

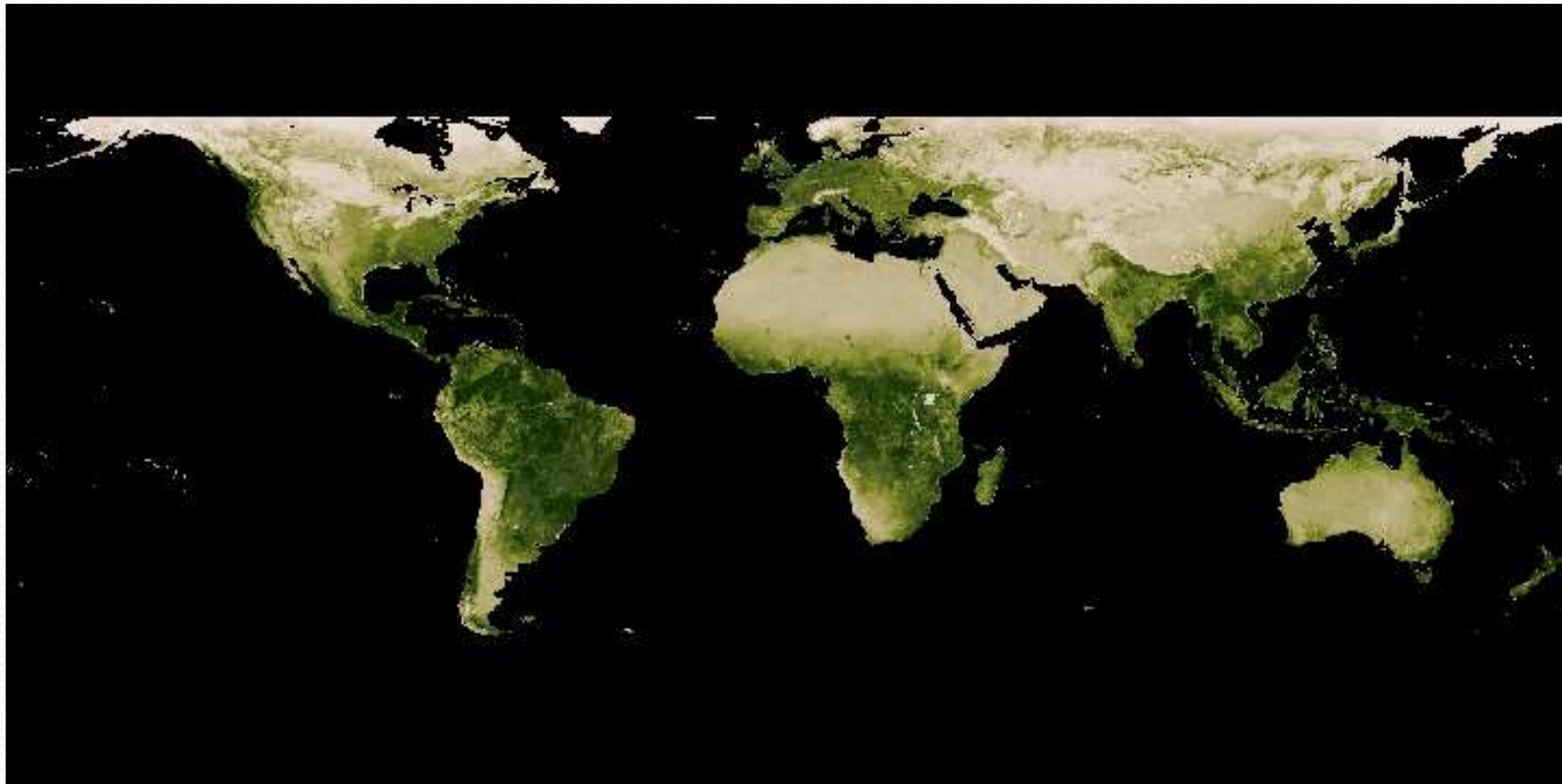

**Vegetační
index**

$$NDVI = \frac{TM4 - TM3}{TM4 + TM3}$$

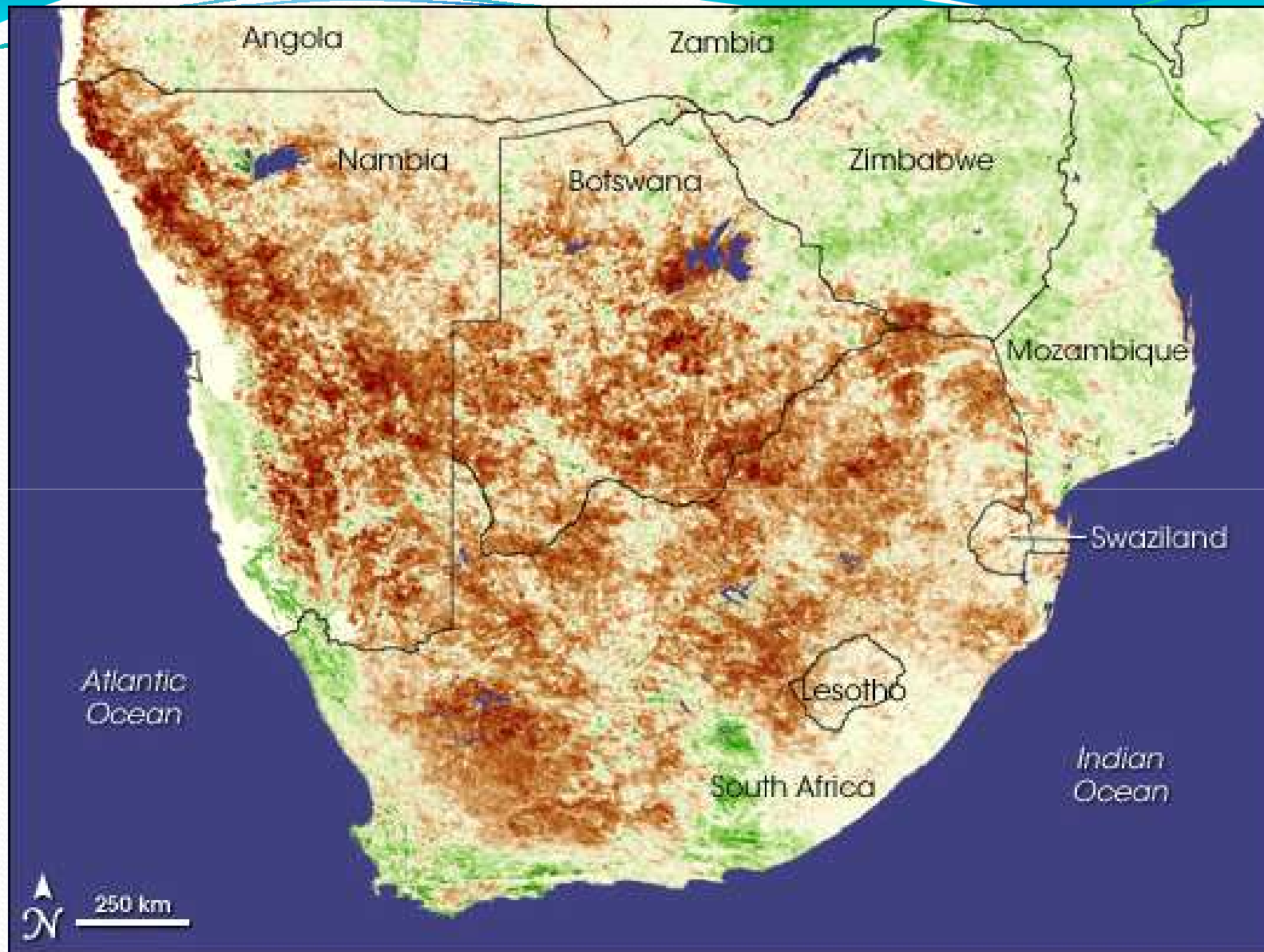
10 denní kompozice - Maximum Value Technique (MVC)

Globální monitorování NDVI

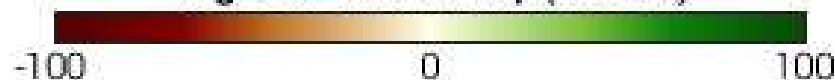
http://neo.sci.gsfc.nasa.gov/view.php?datasetId=MOD13A2_E_NDVI&year=2014

Současný problém sucha v jižní Africe

March 2007

Vegetation Anomaly (% NDVI)

Aplikace v oblasti lesnictví

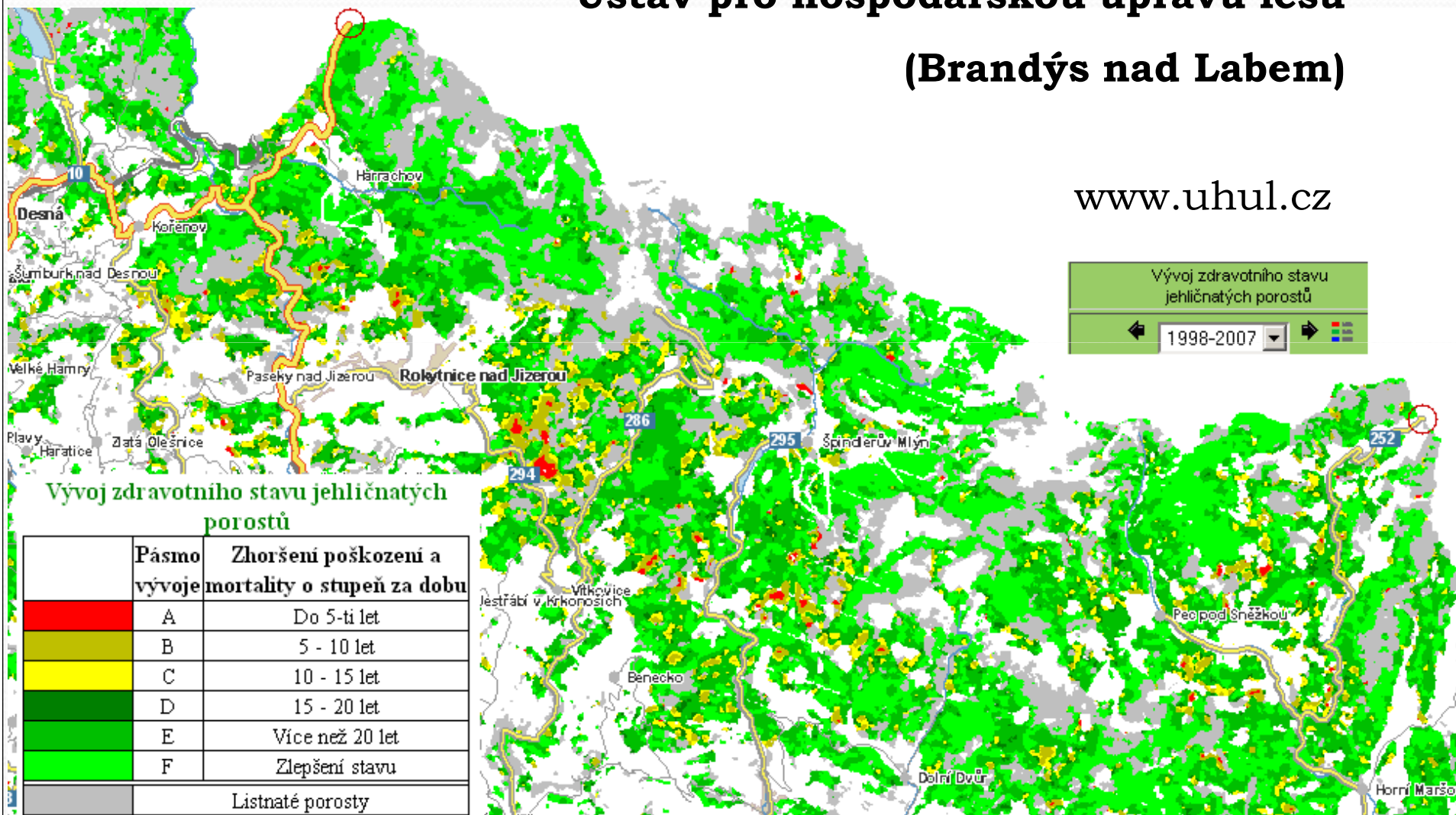
- **Taxace obtížně přístupných lesních porostů**
- **Klasifikace stupňů poškození lesních porostů průmyslovými imisemi (Jizerské hory, Beskydy, Krušné hory, Krkonoše)**
- **Monitoring úbytku lesa na území KRNAP 1979- 1992**
- **Dokumentace lesních kalamit následkem větrných smrští, námrazy, apod.**
- **Vysychání lužních lesů u velkých vodních toků**

Projekt LAOE (Large Area Operational Experiment for Forest Damage Monitoring in Europe Using Satellite Remote Sensing - od r. 1992, CZ, PL, DE)

Monitorování zdravotního stavu lesů z družicových snímků

Ústav pro hospodářskou úpravu lesů (Brandýs nad Labem)

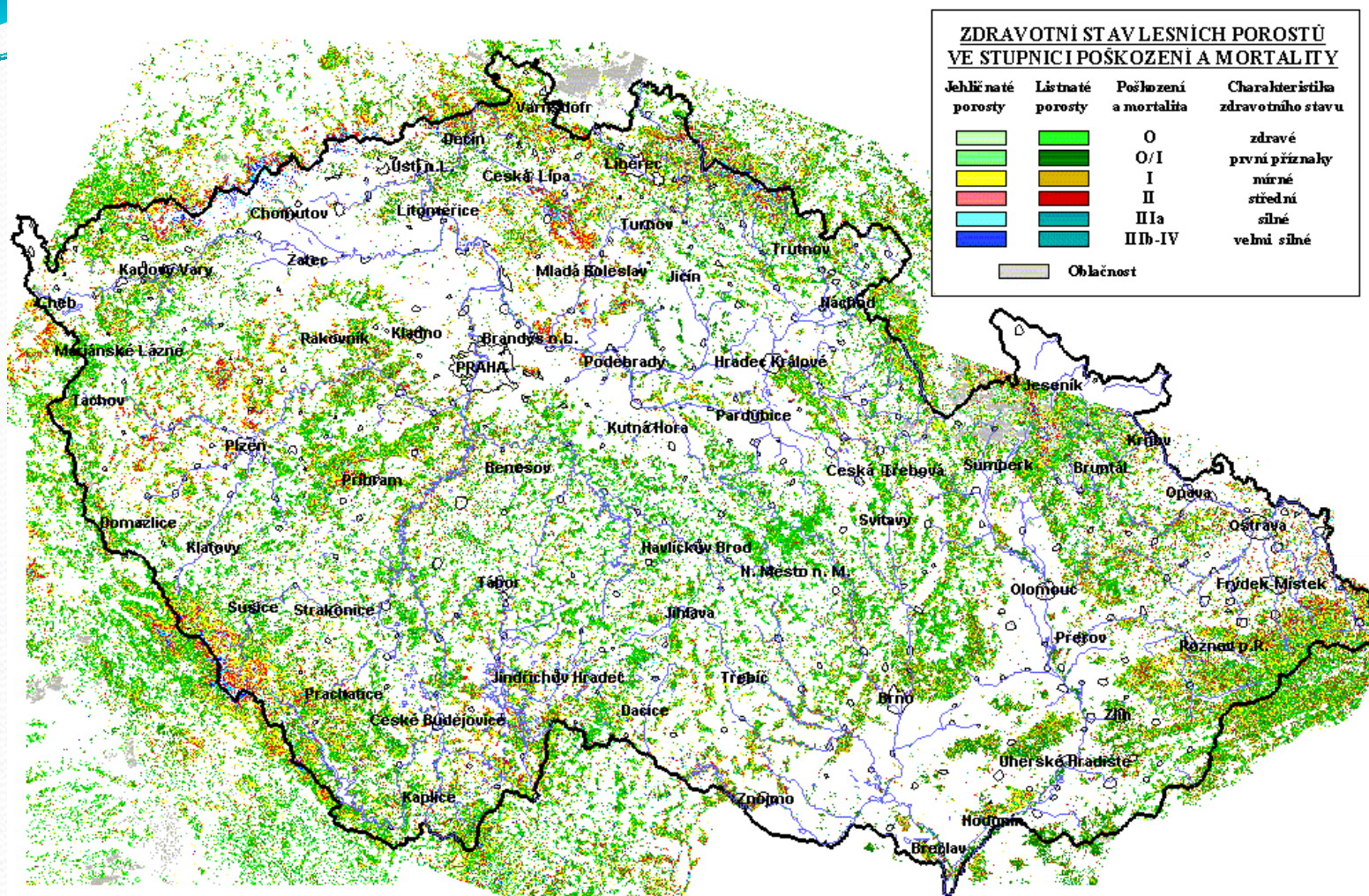
www.uhul.cz

<http://geoportal2.uhul.cz/mapserv/php/mapserv3.php?project=landsat&>

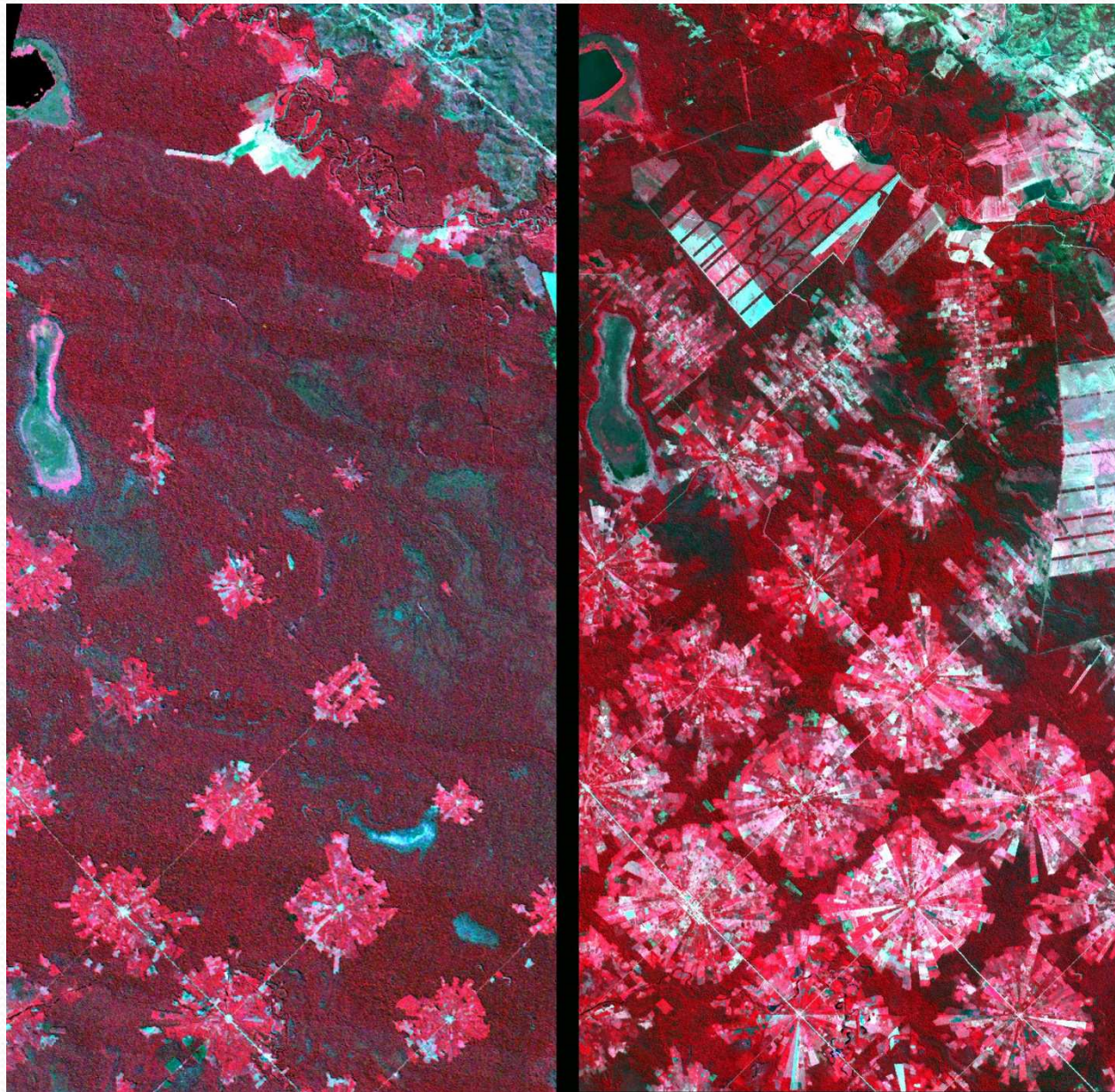
A9695a - ZDRAVOTNÍ STAV LESŮ ČR 1995-96 ze snímků Landsat-TM

- poškození a mortality lesních porostů
- defoliace a mortality jehličnatých porostů
- vývoj poškození a mortality jehličnatých porostů
- ohrožení jehličnatých porostů
- trend zhoršování zdravotního stavu jehličnatých porostů

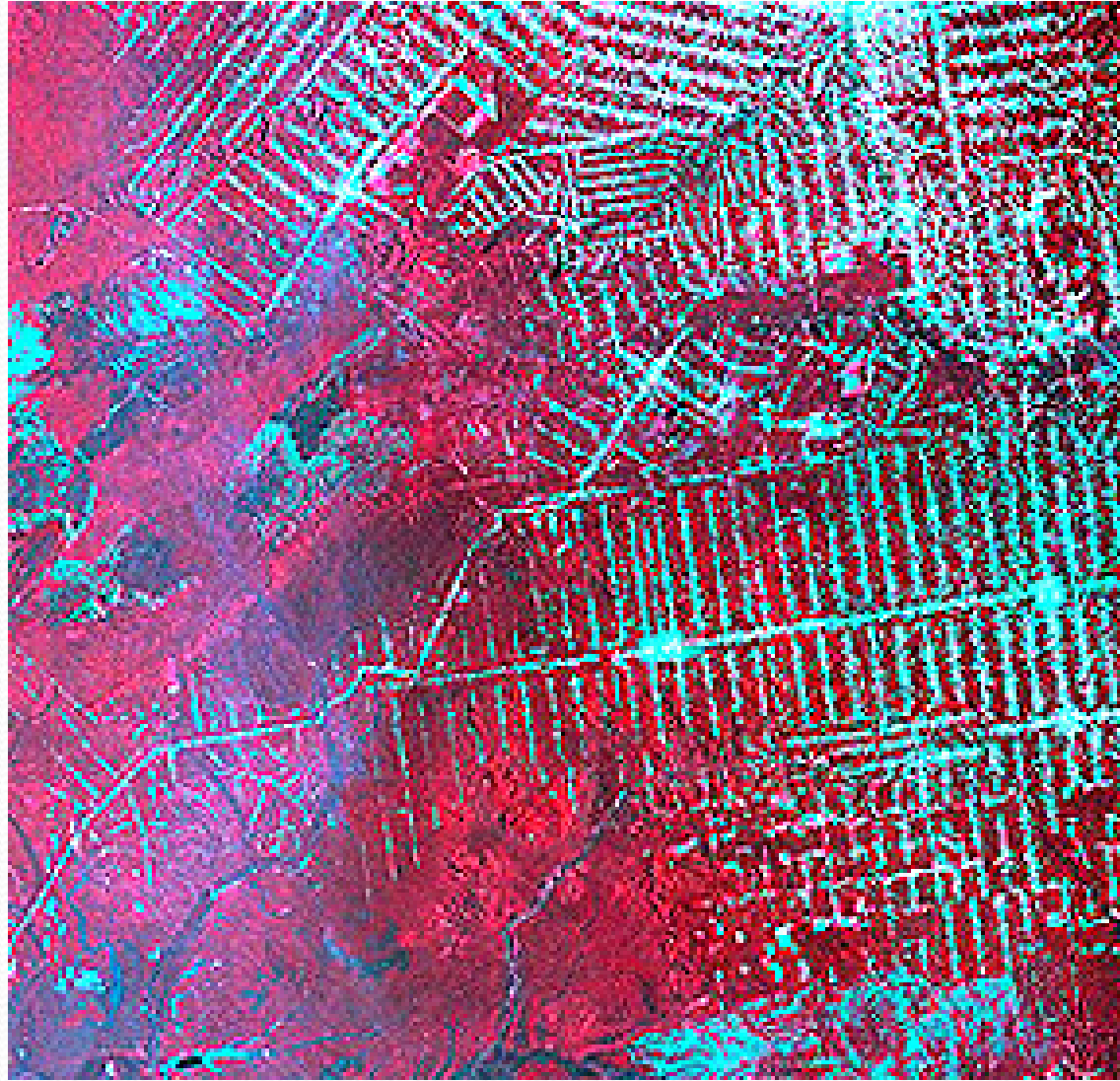
Kácení tropického deštného pralesa - Bolívie

1986 & 2001

Kácení tropického deštného pralesa - Brazílie

Struktura „fish bones“

Aplikace v oblasti vodního hospodářství

- **Znečištění vodních nádrží a rozšíření fytoplanktonu (Želivka)**
- **Stav spodní vody a půdní vlhkosti**
- **Mapování stavu zalednění vodních toků**
- **Identifikace polohy bývalých rybníků**
- **Monitorování průběhu a následků povodní**

Monitorování rozsahu povodní Mississippi , Landsat 5 TM

Aplikace v oblasti ochrany životního prostředí, krizového řízení

- Zjišťování rozsahu a následků kontaminace půdy ropou a ropnými produkty (havárie ropovodu či plynovodu, úniky leteckého paliva na letištích, ...)
- Zjišťování rozsahu a následků kontaminace půdy chemickými odpadními látkami či hnojivy
- Stav rekultivace skládek a výsypek (Praha, SHR)
- Znečištění krajiny při chemické těžbě uranu (Stráž pod Ralskem)
- Zjišťování zdravotního stavu městské zeleně
- Analýza rekreačního využití krajiny (Slapy)
- Monitorování ekologického zatížení krajiny v okolí chemických závodů (Litvínov)

Příklady projektů využívajících dat DPZ z optické části spektra

MARS (Monitoring Agriculture with Remote Sensing)

<http://mars.jrc.ec.europa.eu/mars/About-us/The-MARS-Unit>

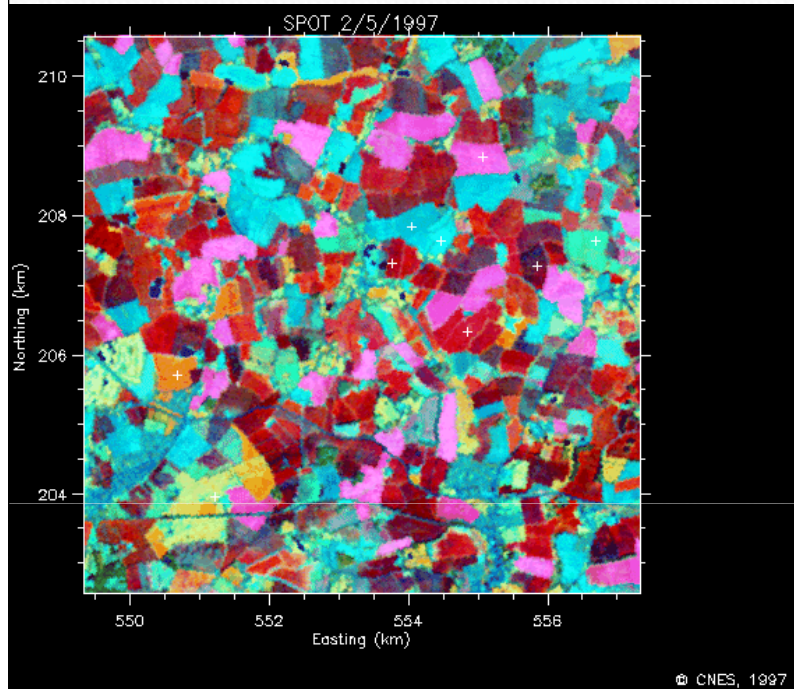
Projekt EU fungující od roku 1988, data z družic LANDSAT, SPOT, IKONOS a NOAA pro následující aktivity:

- **Kvantitativní odhady výměry ploch zemědělských plodin v jednotlivých regionech či státech**
- **Monitorování aktuálního stavu vegetace a zemědělských plodin**
- **Modely předpovědi výnosu vybraných zemědělských plodin**
- **Odhady celkové produkce vybraných zemědělských plodin**

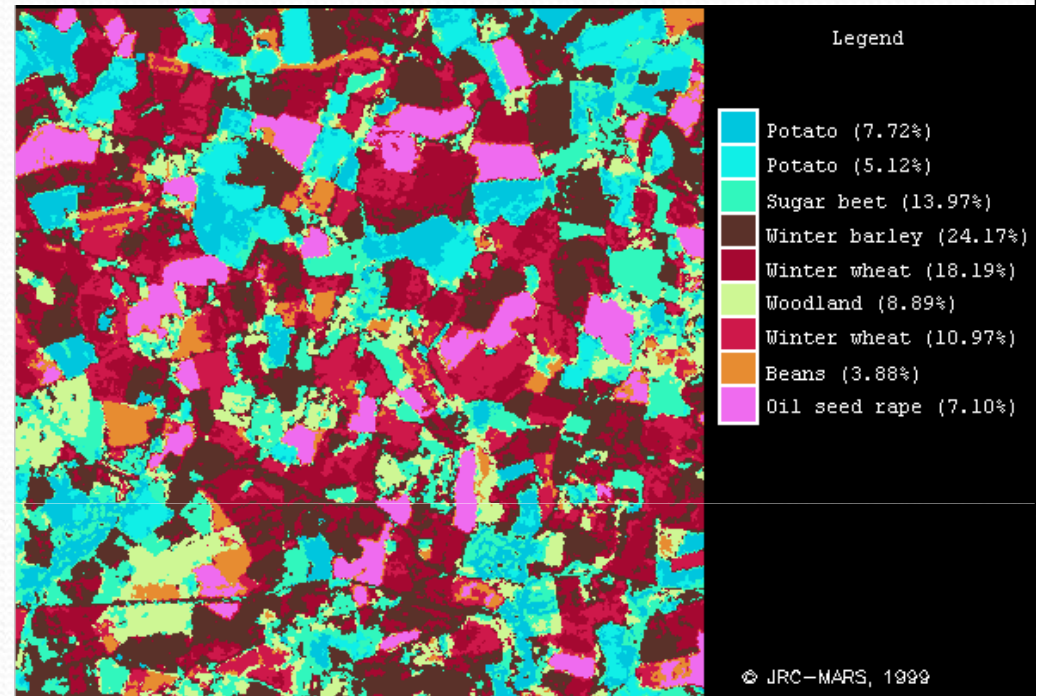
MARS jako příklad uplatňování jednotné evropské politiky

- **V rámci Common Agricultural Policy (CAP) představuje MARS kontrolní systém pro poskytování dotací jednotlivým farmářům – mapování rozlohy osetých ploch konkrétními plodinami**
- **Ve středomoří – regulace produkce olivového oleje a vína – v rámci MARS funguje GIS mapující produkci těchto komodit až do úrovně počtu jednotlivých stromů v olivových hájích**
- **European Food Aid and Food Security policy – monitorování a předpovídání úrody v oblastech mimo Evropu (především Afrika, Asie) – snímky ze SPOT Vegetation**

MARS - vstupní informace

**Družicová mapa
Barevná syntéza
data z družice
SPOT**

**Tématická mapa – ploch
jednotlivých druhů
plodin**

CGMS

(Crop Growth Monitoring System)

<http://mars.jrc.ec.europa.eu/mars/About-us/AGRI4CAST/Models-Software-Tools/Crop-Growth-Monitoring-System-CGMS>

Součástí projektu MARS. Systém zaměřený na předpověď úrody hlavních zemědělských plodin :

Vstupní informace: Meteorologická data, obrazová data DPZ, statistické přehledy.

Regionální měřítko - 50 x 50 km

- **Systém v průběhu května a června produkuje předpovědi výnosů hlavních zemědělských plodin**
- **Jsou publikovány již za 10 dní od pořízení družicových snímků.**
- **Chyba předpovědi - 2-3 % ve srovnání s výsledky sklizně, které jsou k dispozici až v listopadu.**

The European Forest Data Centre

- **Lesnický informační systém pro Evropu.**
- **Data DPZ představují hlavní zdroj informací (snímky z družic NOAA, LANDSAT, SPOT)**
- **Mapování lesních ekosystémů v Evropě v měřítku 1 : 1 000 000 a 1 : 100 000.**
- **Systém poskytuje produkční i ekologické charakteristiky lesních ploch v Evropě.**
- **Projekt podporuje implementaci dat DPZ do lesnického mapování a statistiky.**
- **Součástí monitoring lesních požárů**
- **<http://forest.jrc.ec.europa.eu/efdac/>**

PELCOM

(Pan-European Land Cover Monitoring)

<http://www.geo-informatie.nl/projects/pelcom/public/index.htm>

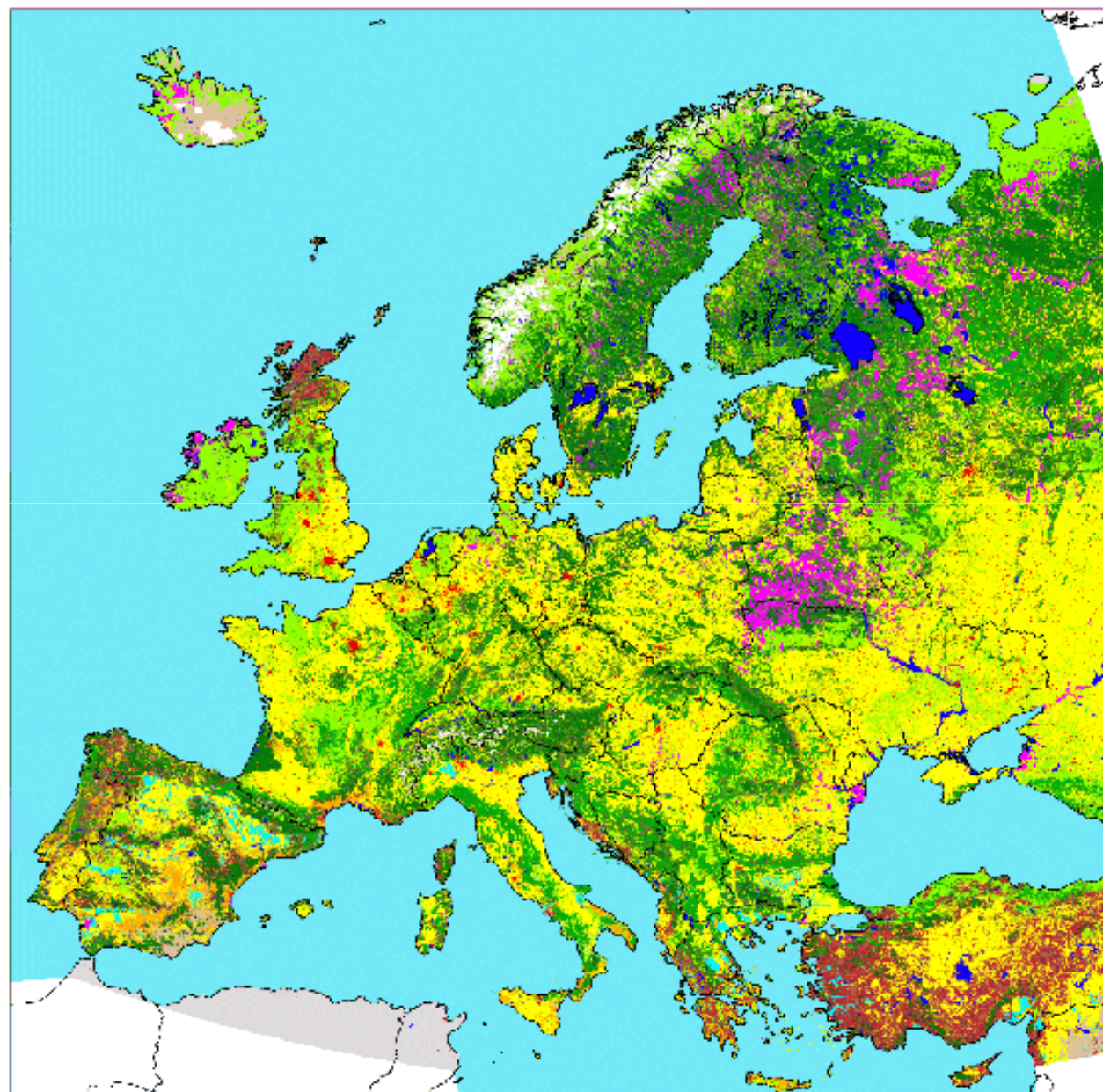
Mapování druhů povrchů a využití země Evropy

Zdroj – družicová data z NOAA AVHRR

Prostorové rozlišení 1 km

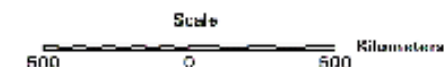
- Sestavení jednotného klasifikačního schématu pro Evropu
- Sestavení metodiky pro mapování LU/LC a metodiky studia časových změn ze snímků NOAA
- Sestavení Central Project Information Server
- Sestavení vlastní databáze
- Využití v regionálních modelech

PELCOM – mapa základních druhů povrchů

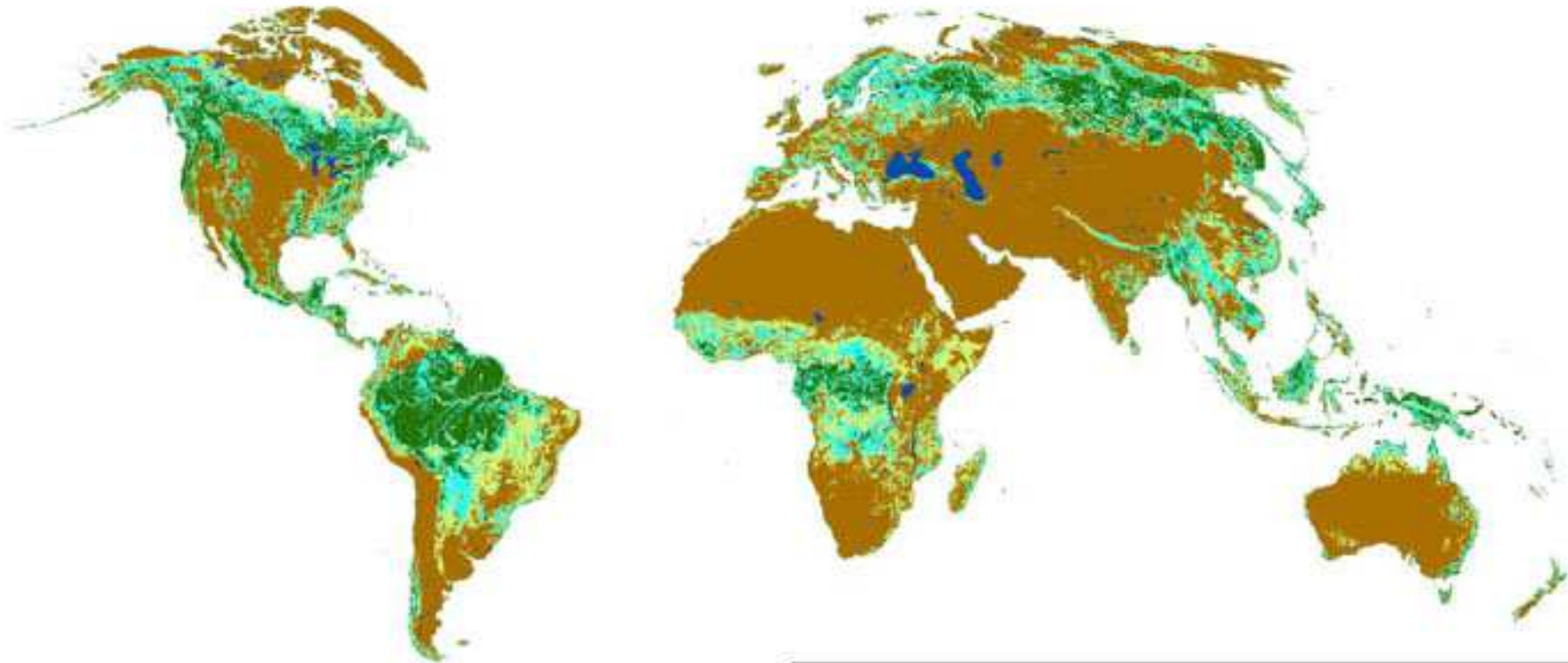
PELCOM classification scheme

- Coniferous forest
- Deciduous forest
- Mixed forest
- Grassland
- Rainfed arable land
- Irrigated arable land
- Permanent crops
- Shrubland
- Barren land
- Permanent Ice&Snow
- Wetlands
- Inland waters
- Sea
- Urban areas
- Data gaps
- Out of scope

Map prepared by C.A. Munier (Altena, Wageningen, the Netherlands), 18 February 2000

Global Land 1-KM AVHRR Projekt

Global Forest Cover Legend

Classes

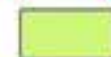
Ocean

Closed Forest

Open or Fragmented Forest

Other Wooded Land

Other Land Cover

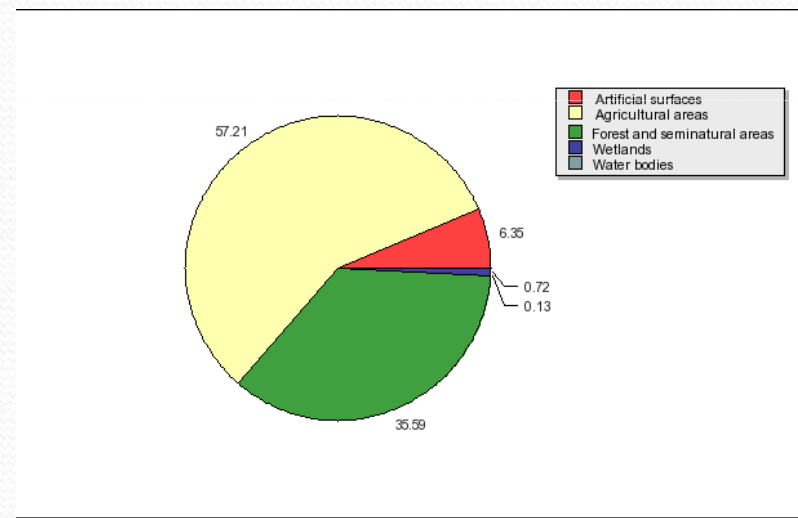
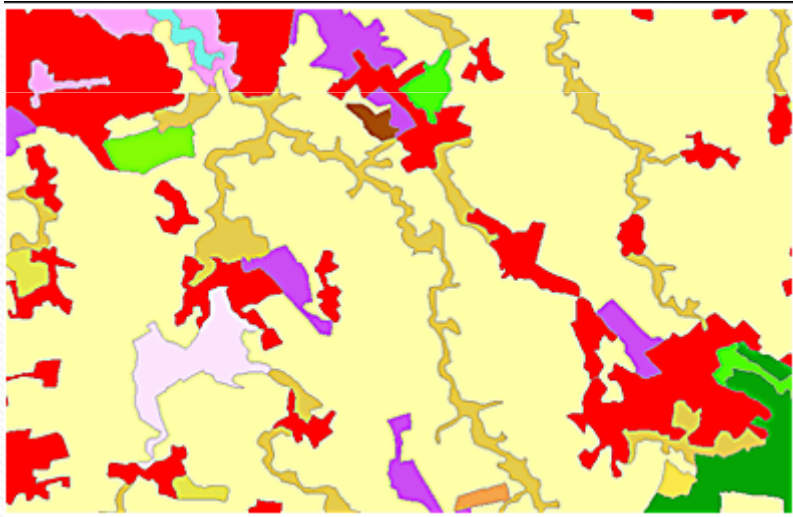
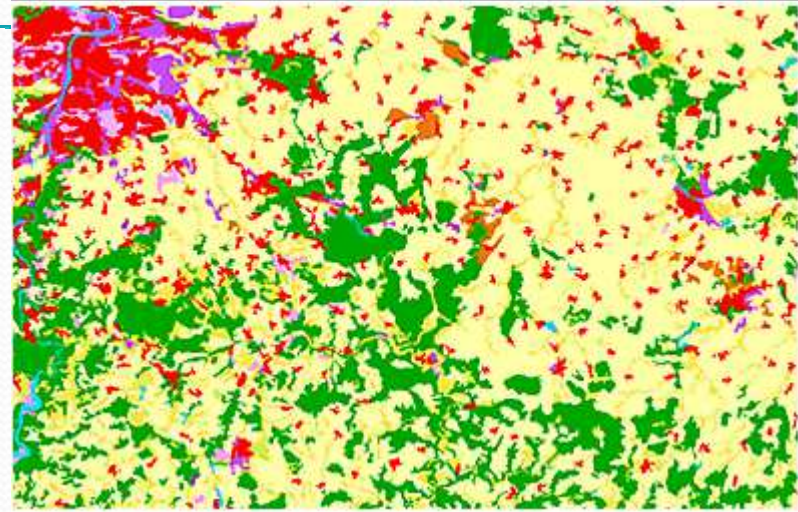
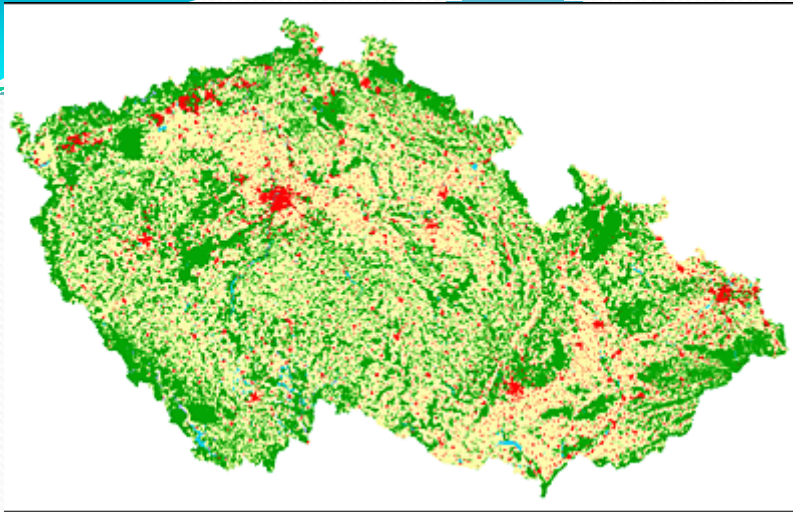
Water

CORINE LAND COVER

- Projekt mapující základní druhy povrchů
- Zahrnuje téměř všechny státy západní a střední Evropy.
- Mapy jsou vytvářeny interpretací družicových snímků (LANDSAT, SPOT)
- Společná metodika, měřítko (1 : 100 000), legenda výsledných map druhů povrchů
- V současné době existují mapy pro tři časové horizonty: 1990, 2000, 2006
- Možnosti studia dynamiky změn v krajině (změnové databáze vyjadřující přírůstky a úbytky ploch jednotlivých tříd mezi referenčními lety)
- Nyní součást projektu GMES (Global Monitoring for Environment and Security)
- Základní informace např. na www.cenia.cz,
<http://geoportal.gov.cz/web/guest/map>

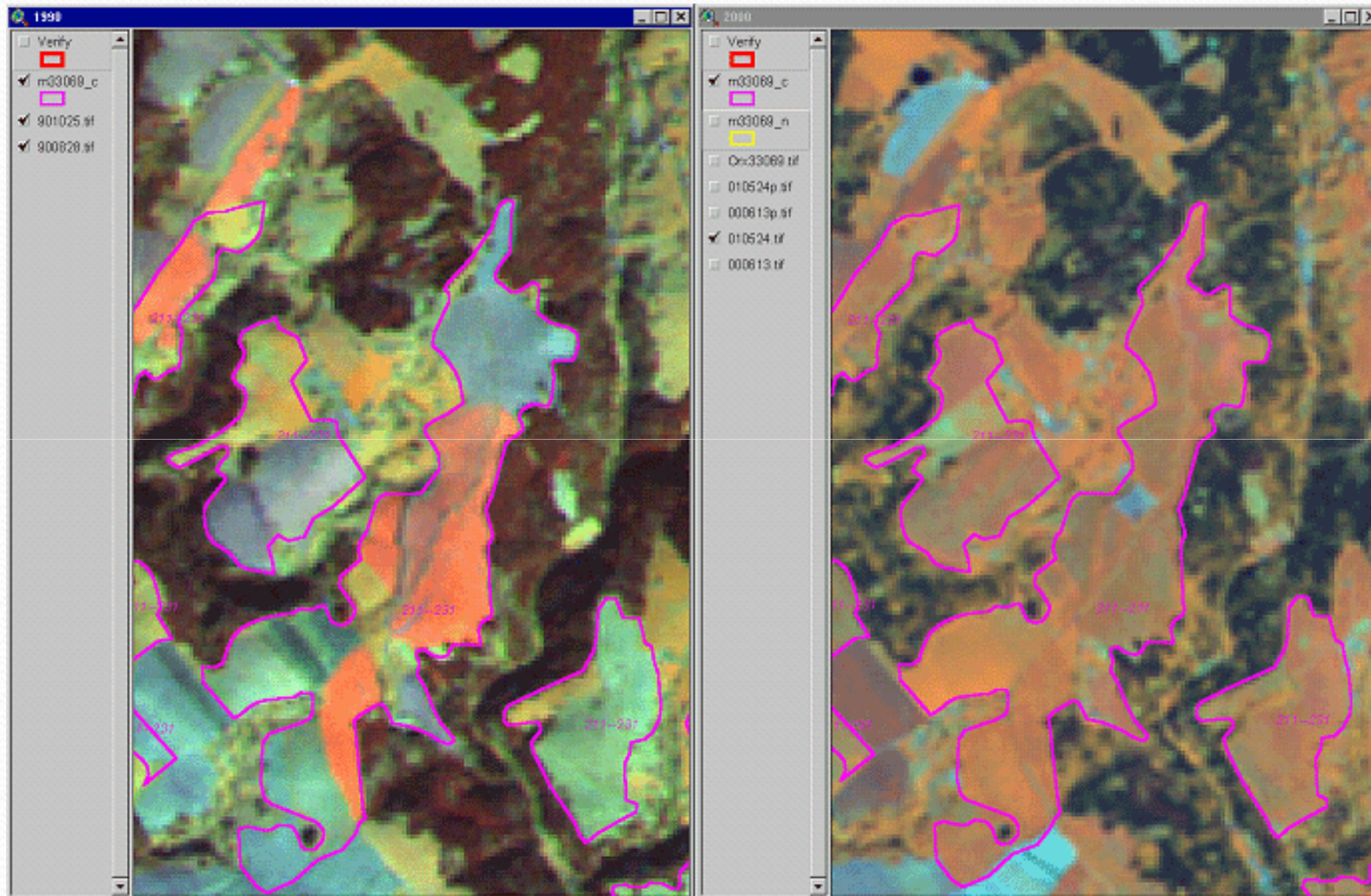
Příklad databáze CORINE pro Českou republiku

Tři úrovně podrobnosti, na úrovni 3 (základní měřítko 1:100 000) obsahuje 44 tříd, z nichž na území ČR se vyskytuje 28.

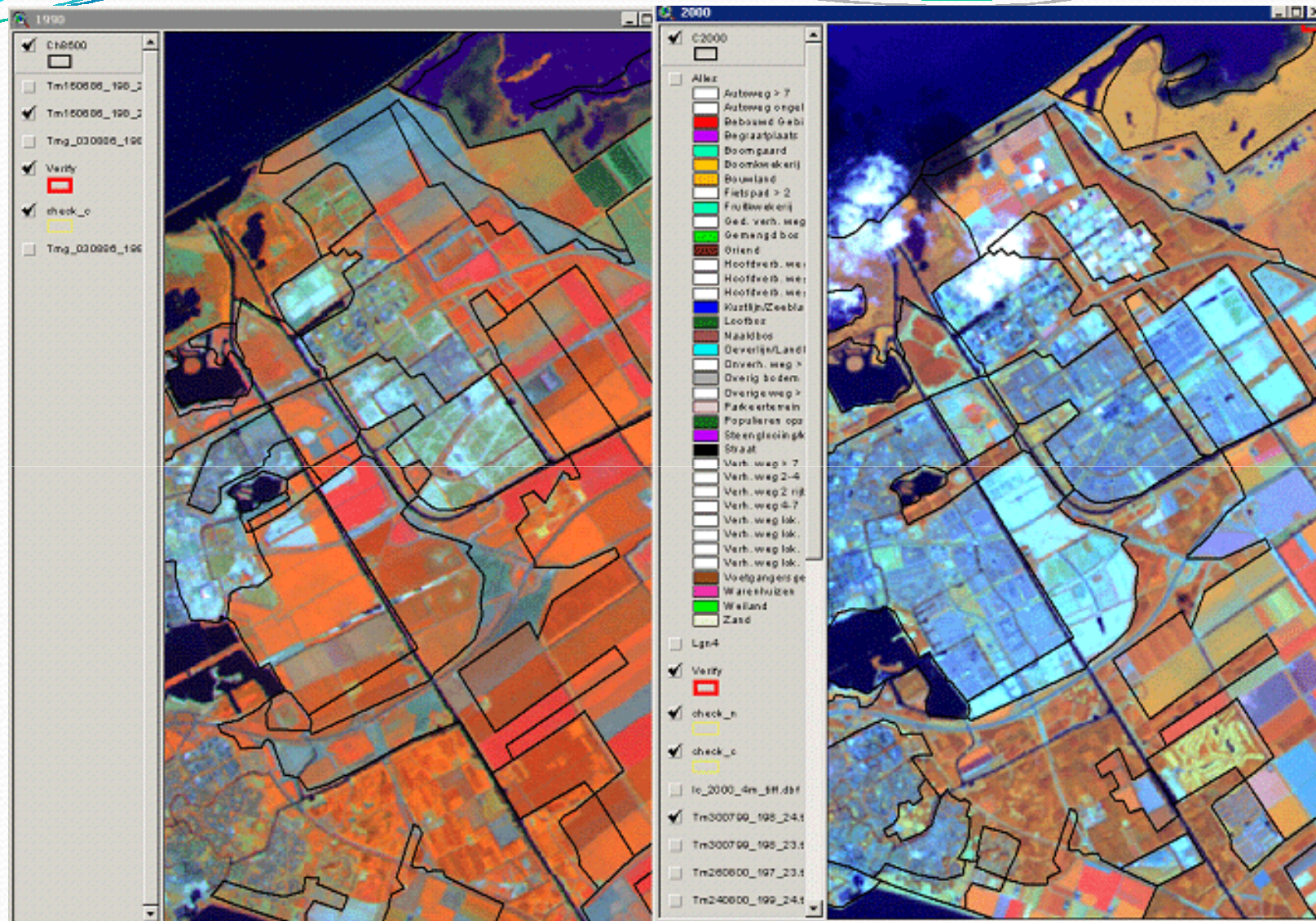
Zdroj: CENIA

Příklady porovnání CORINE 1990 a CORINE 2000

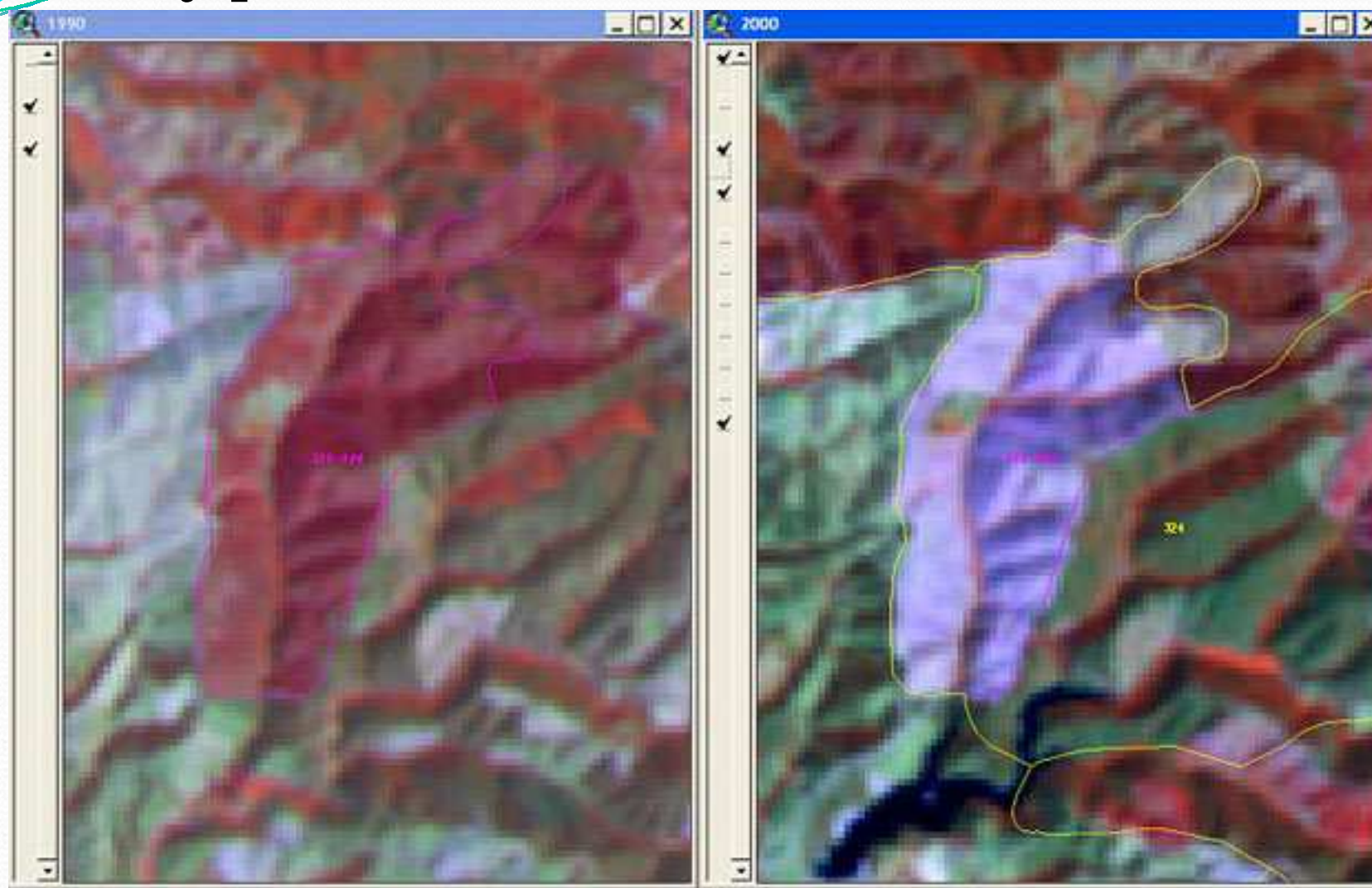
Česká republika – změna orné půdy na pastviny

Příklady porovnání CORINE 1990 a CORINE 2000

Nizozemí – změna orné půdy na zastavěné plochy

Příklady porovnání CORINE 1990 a CORINE 2000

Portugalsko – úbytek ploch lesa v důsledku požárů

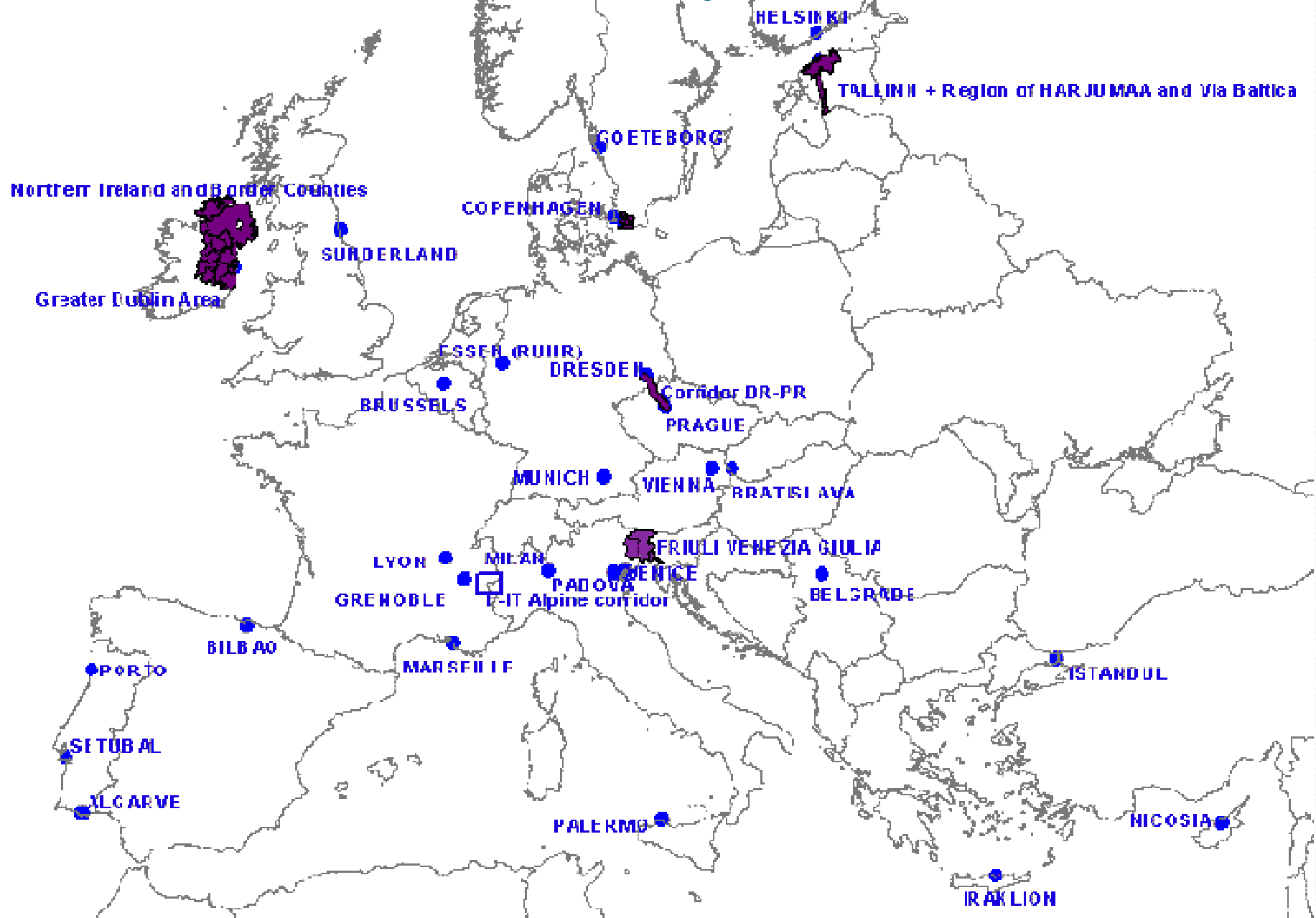
MOLAND

(Monitoring Land Use / Cover Dynamics, projekt JRC)

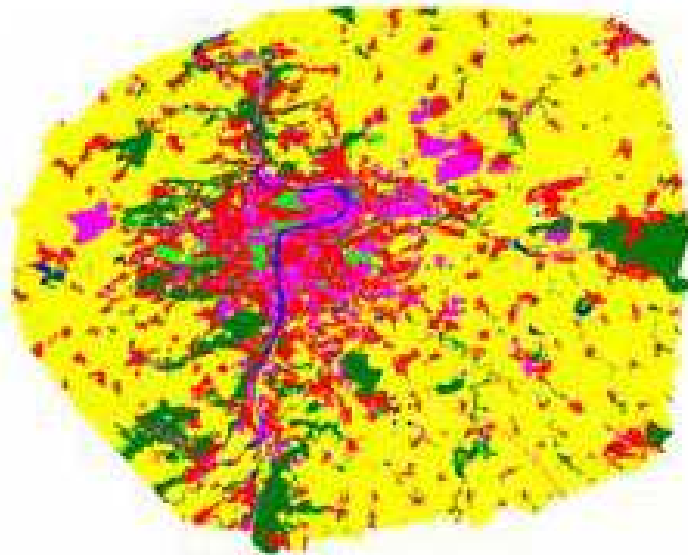
MURBANDY (Mapping of URBAN Dynamics)

- **Monitorování teritoriálního rozvoje vybraných evropských metropolí**
- **Hlavní vstupní data obrazové materiály DPZ (archívní letecké snímky družicová data s vysokým rozlišením).**
- **Projekt dále využívá socioekonomická a environmentální data**
- **Atlas rozvoje 25 evropských měst. Obsahuje předpovědi možného rozvoje, mapuje oblasti konfliktu zájmů**

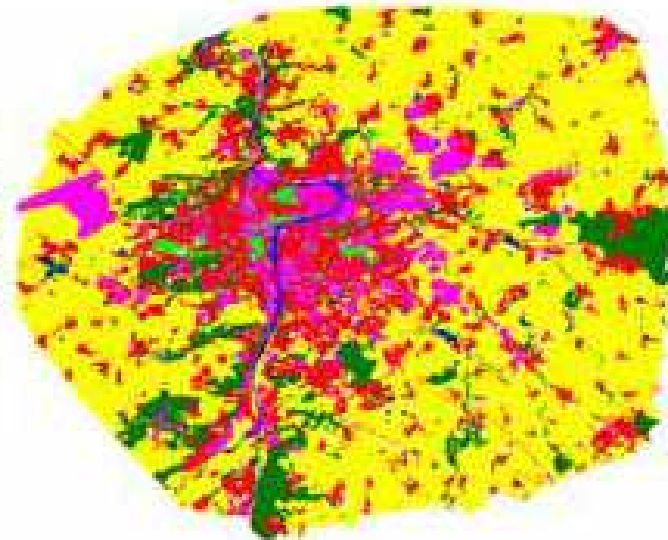
MOLAND studované lokality

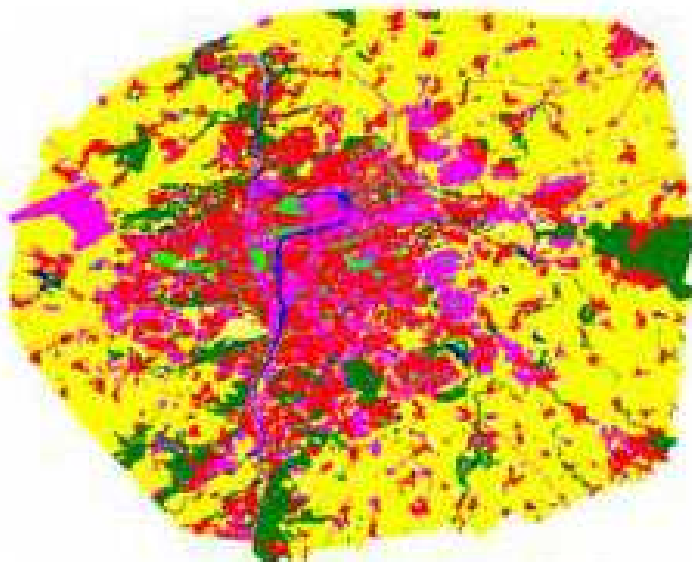
Praha

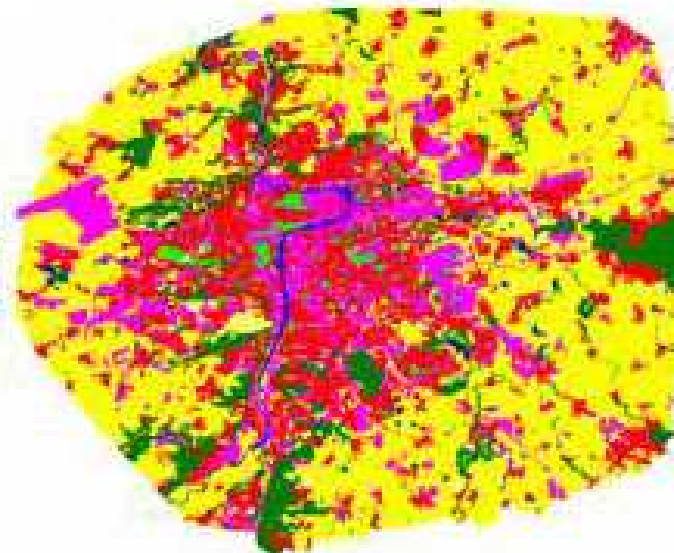
Land use, 1953

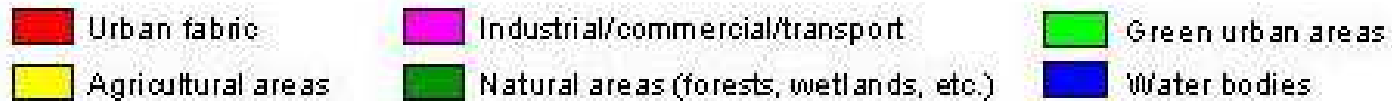
Land use, 1968

Land use, 1989

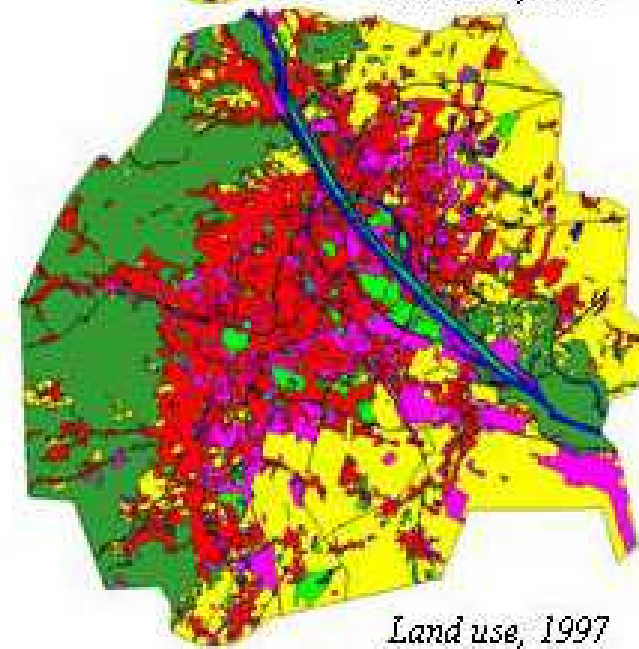
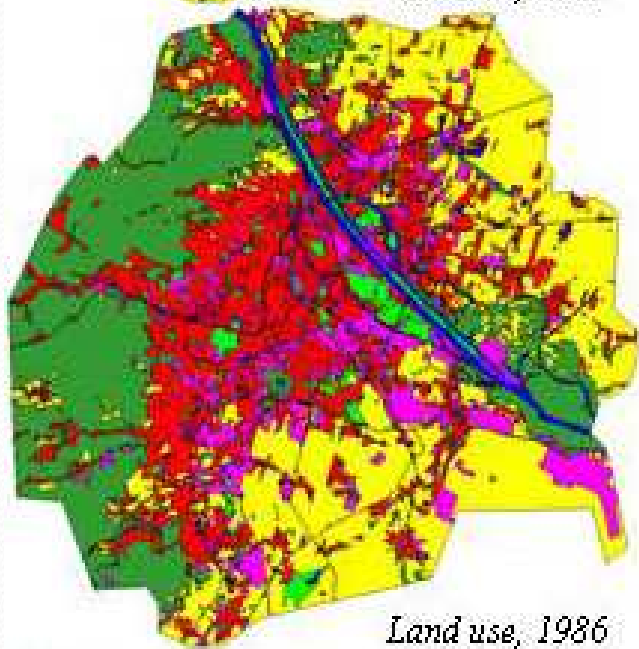
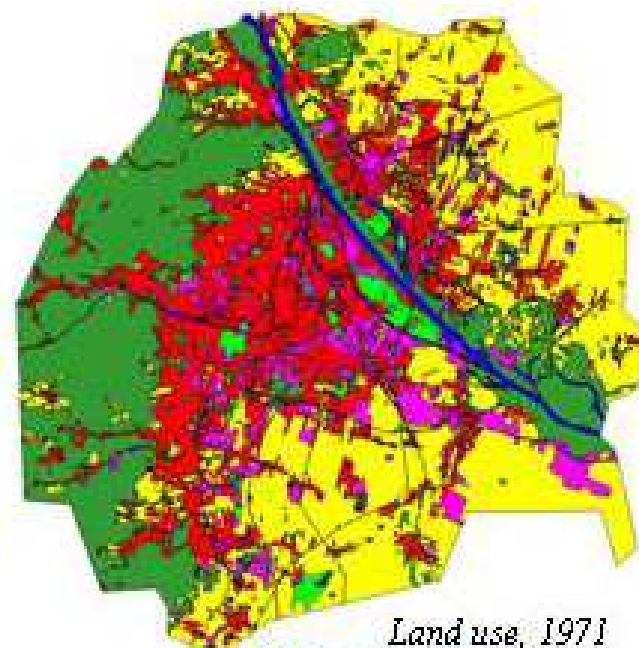
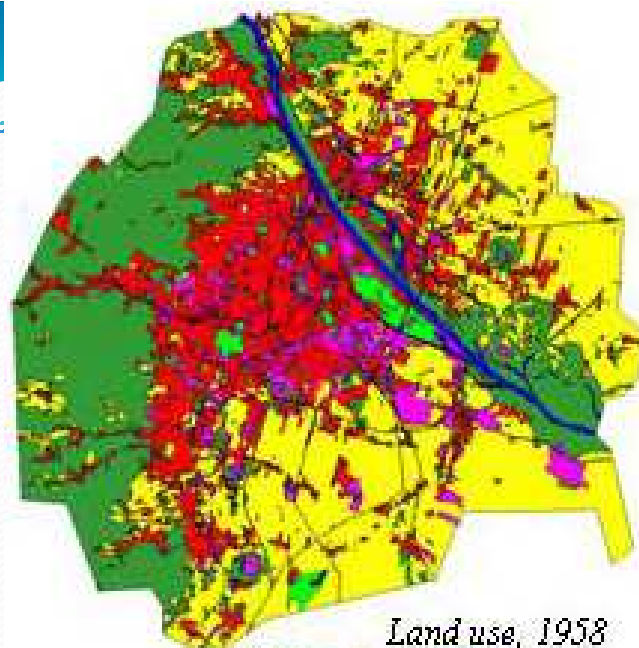

Land use, 1998

Videň

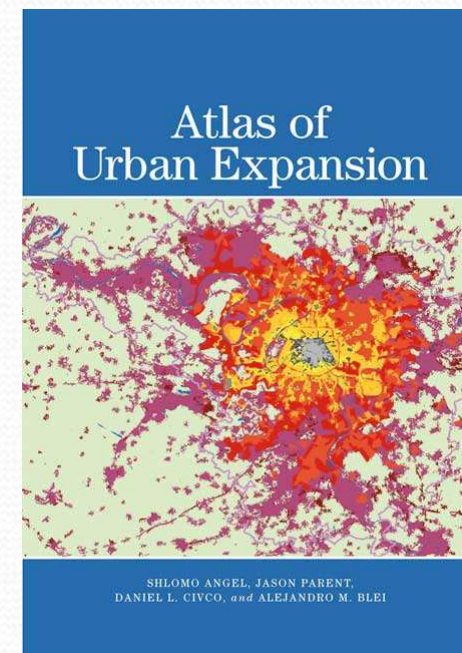
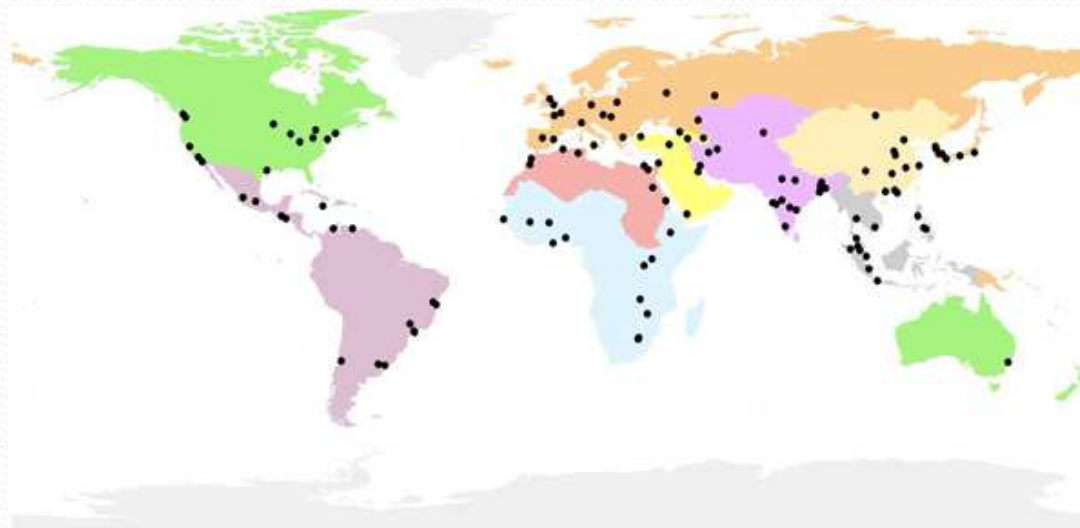
Urban fabric	Industrial/commercial/transport	
Agricultural areas	Forests	Water bodies

Studium dynamiky vývoje sub-urbánních oblastí

Atlas of Urban Expansion

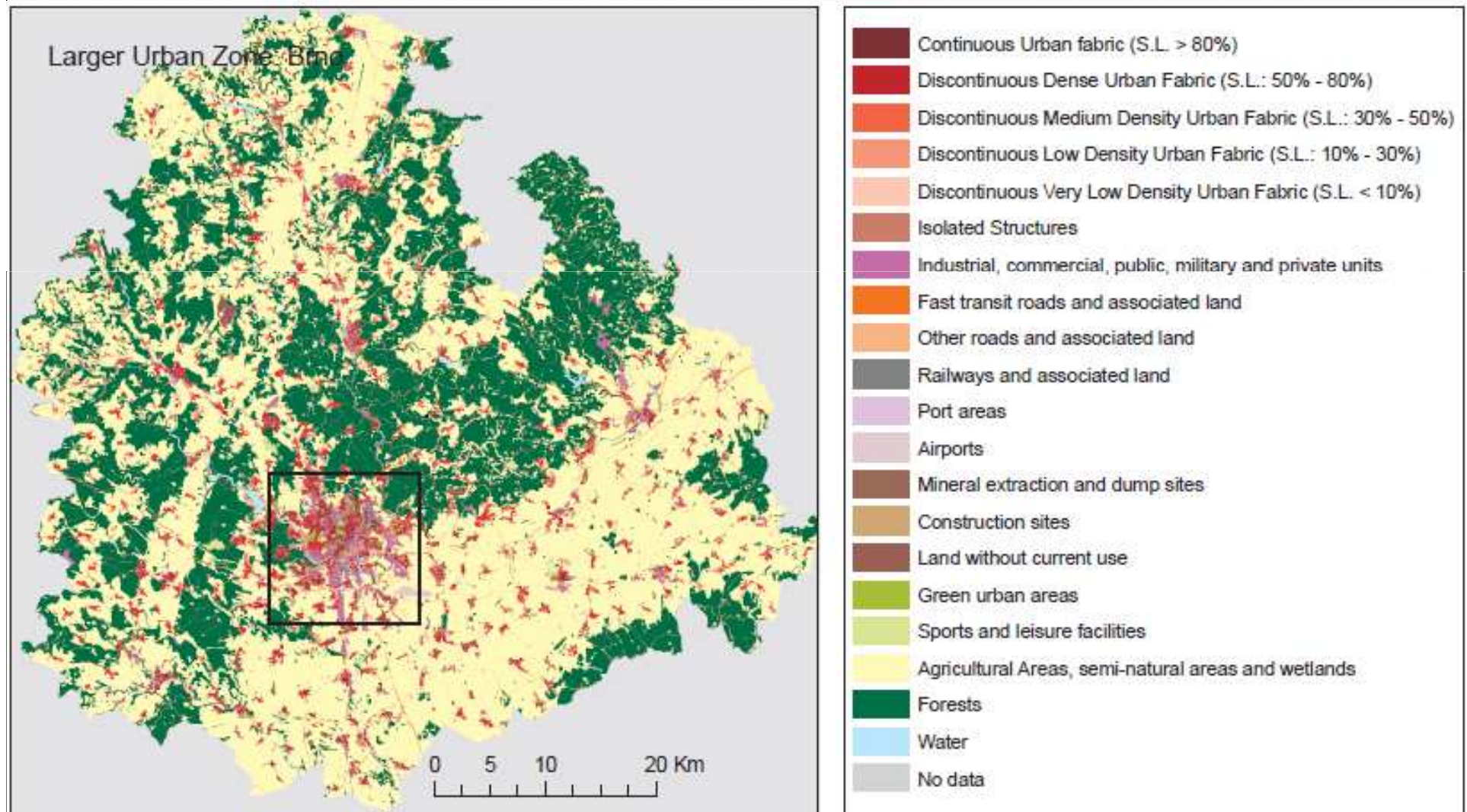
<http://www.lincolnst.edu/subcenters/atlas-urban-expansion/Default.aspx>

Urban atlas

Jednotná databáze druhů povrchů a kategorií využití země pro evropská města s více než 100 tis. obyv.

<http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/urban-atlas>

Studium tvarů zemského povrchu, hornin a minerálů

- mapování liniových struktur - lineamentů
- geobotanika – množství, vitalita, fyziognomie, uspořádání rostlinného krytu odráží vlastnosti půdního substrátu a horninového podloží.
- studium vybraných vlastností půd: minerální obsah, textura, obsah půdní vlhkosti, množství organického materiálu

Geomorfology from space

http://geoinfo.amu.edu.pl/wpk/geos/GEO_HOME_PAGE.html

Mauretánie, Sahara

Syntéza snímků z viditelné a blízké infračervené části spektra „položená“ na modelu terénu, 6x převýšeno.

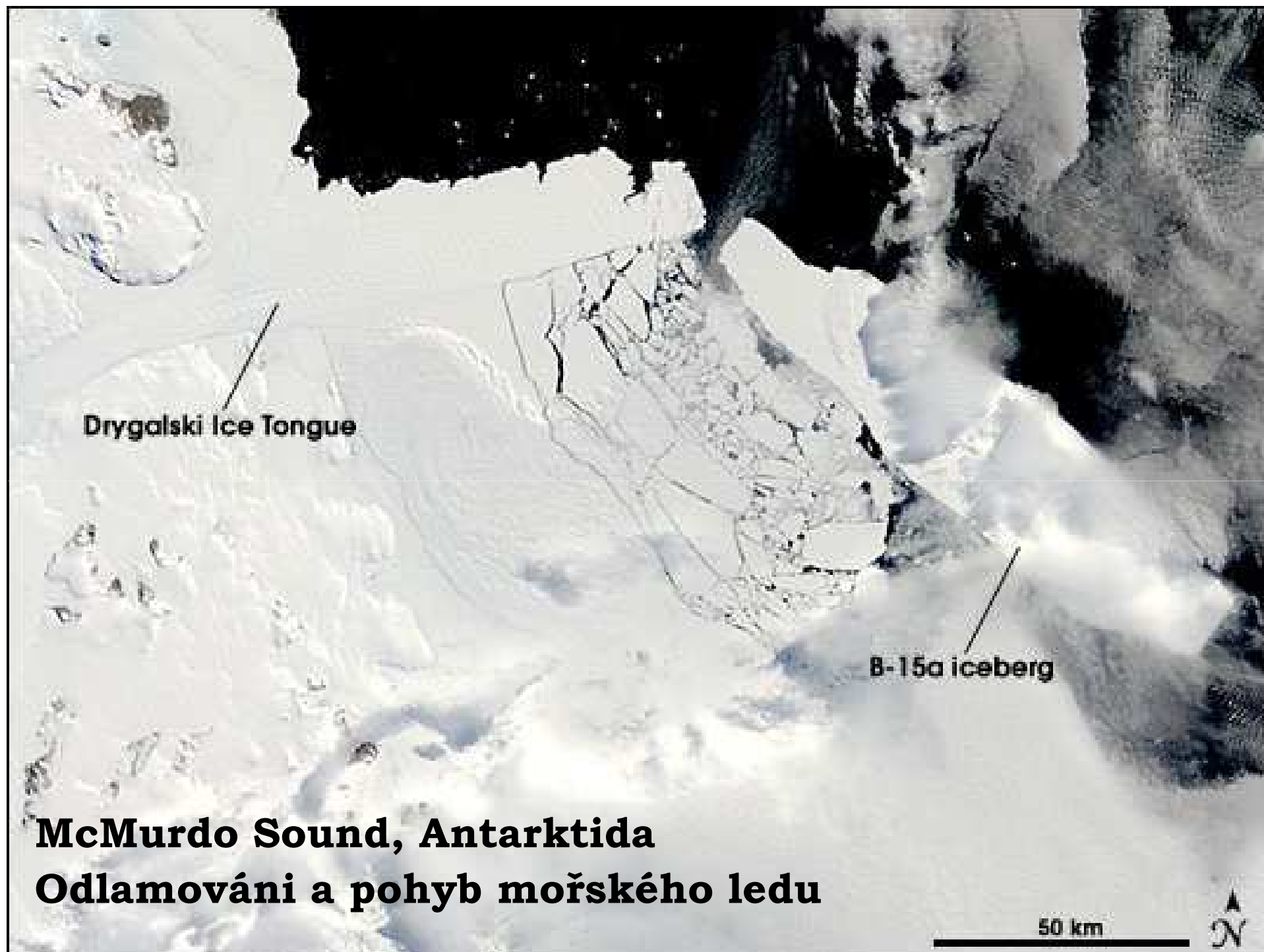

Další možnosti využití snímků z optické části spektra

- **Studium parametrů vegetace**
- **Mapování druhů povrchů a využívání země**
- **Krizový management, podpora rozhodování**
- **Studium tvarů zemského povrchu**
- **Družicová archeologie**

<http://www.gisat.cz/content/cz/aplikace>

<http://earthobservatory.nasa.gov/>

Drygalski Ice Tongue

B-15a iceberg

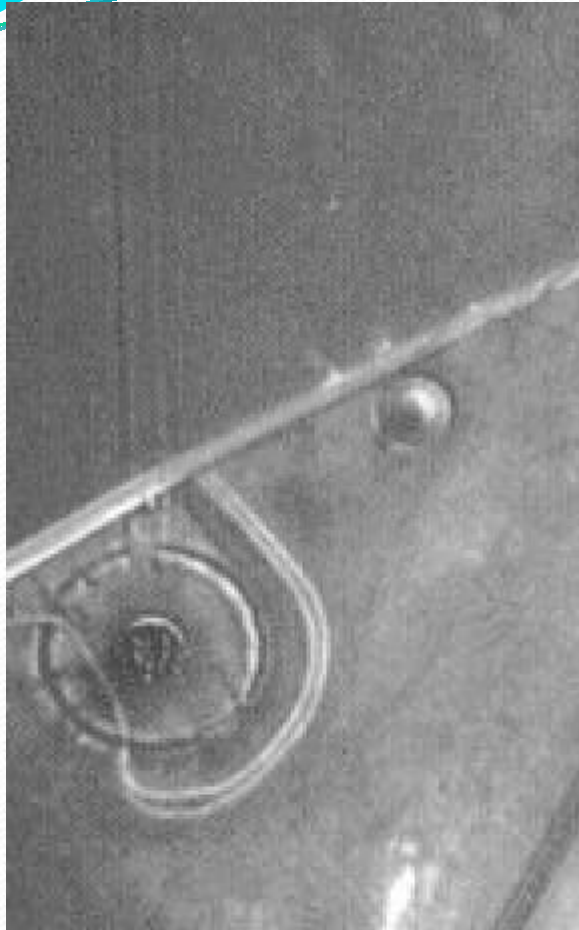
McMurdo Sound, Antarktida
Odlamování a pohyb mořského ledu

50 km

Satellite Archeology

Stonehenge

Wessex, UK

Avebury

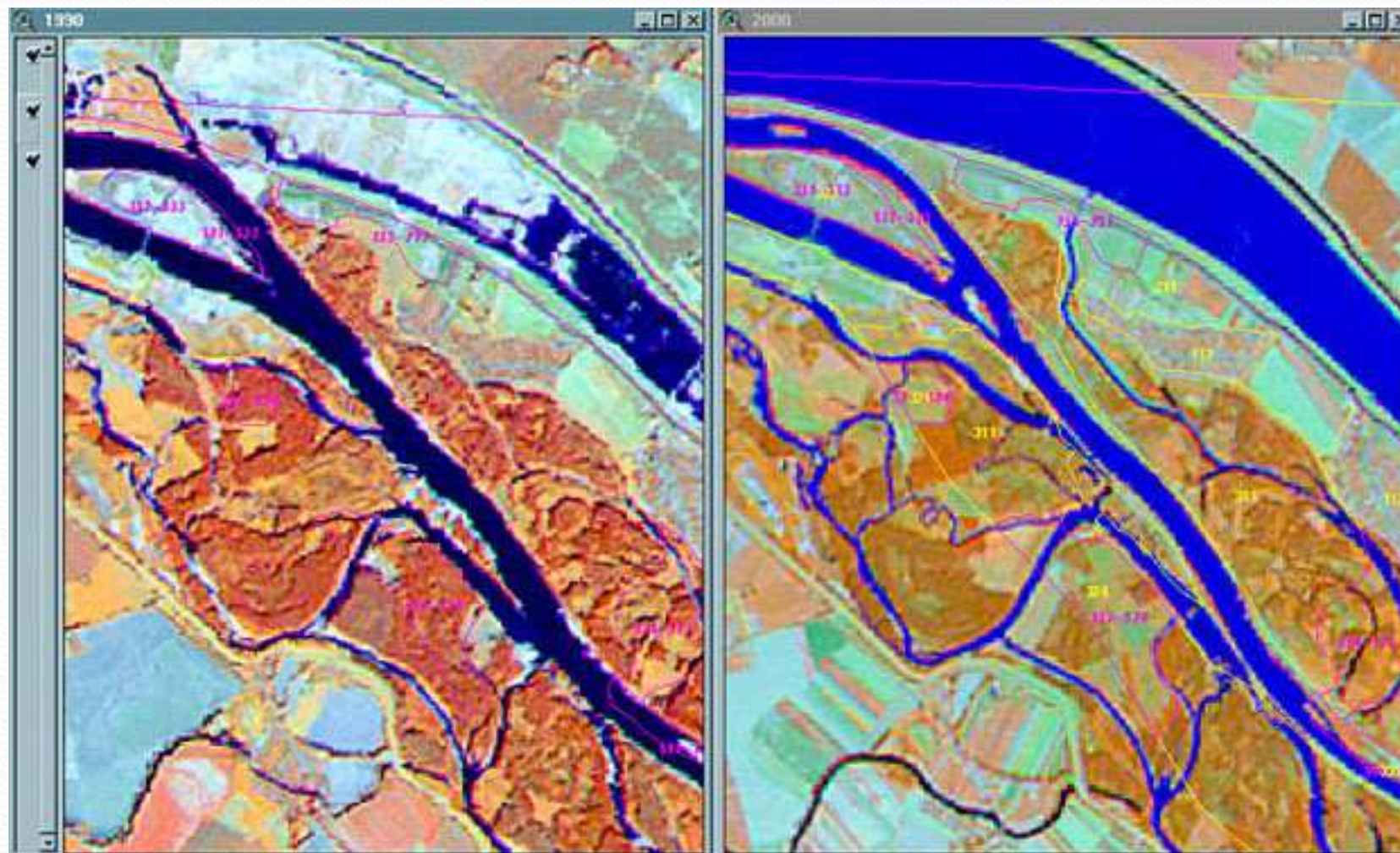
<http://academic.emporia.edu/aberjame/student/tilton2/archrs2.html>

QuickBird
Prague, 17 August, 2002 Pan-sharpened MS

Příklady porovnání CORINE 1990 a CORINE 2000

Slovenská republika – výstavba vodní nádrže